

BULLETIN
ODDĚLENÍ ANALYTIKY A SROVNÁVACÍHO PRÁVA
1/2026

ÚVODNÍK

Zdroj

Vážené čtenářky, Vážení čtenáři,

s počátkem jara Vám přinášíme nové číslo Bulletinu oddělení analytiky a srovnávacího práva, ve kterém opět naleznete anotace vybraných nových rozhodnutí štrasburského soudu, Soudního dvora Evropské unie i některých vrcholných evropských soudů, stejně jako stručný přehled obsahu aktuálního vydání Výběru rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva pro justiční praxi a rozhodnutí tohoto soudu proti České republice dostupná na webovém portálu Mezi–soudy.

V oblasti Evropského soudu pro lidská práva doporučujeme k Vaší pozornosti mimo jiné rozsudek velkého senátu ve věci ***Danileț proti Rumunsku***. Zde Soud formuloval soubor kritérií pro posuzování projevů soudců a státních zástupců na sociálních sítích a na podkladě těchto kritérií dospěl k závěru, že k porušení stěžovatelova práva na svobodu projevu došlo. Dvěma stížnostmi proti Německu, ve kterých stěžovatelé namítali, že došlo k porušení jejich práva na spravedlivý proces, když Spolkový soudní dvůr nepředložil Soudnímu dvoru Evropské unie žádost o rozhodnutí o předběžné otázce a zároveň neuvedl důvody, proč tak neučinil, se Soud zabýval ve věcech ***Gondert proti Německu a De Simone proti Německu***. Soud rozhodl, že k porušení Úmluvy došlo jen v prvním případě, kdy stěžovatel výslovně žádal o položení konkrétních otázek SDEU a také to důkladně zdůvodnil.

Soudní dvůr Evropské unie nás zaujal např. tím, že se zabýval mezinárodní a místní soudní příslušností pro žalobu k ochraně kolektivních zájmů v případě protisoutěžního jednání provozovatele online platformy, a to v rozsudku velkého senátu ve věci ***Stichting Right to Consumer Justice a Stichting App Store Claims***, kde posuzoval kritérium „místa, kde se projevila škoda“. Ve věci ***Verein für Konsumenteninformation*** se pro změnu zaměřil na otázku, zda letecký dopravce musí v případě zrušení letu uhradit cestujícím rovněž částku odpovídající provizi, kterou při nákupu letenky zaplatili zprostředkovateli, a to i tehdy, pokud dopravce neznal přesnou výši této provize. V této otázce přitom dospěl ke kladnému závěru.

Z rozhodnutí vnitrostátních soudů Vaší pozornosti nabízíme například rozsudek ***francouzského Kasačního soudu***, který se zaměřil na problematiku započítávání dovolené do přesčasů v návaznosti na evropské právo. Tento soud odmítl aplikovat vnitrostátní úpravu, která podmiňovala vznik nároku na placení přesčasů pouze „skutečně odpracovanou dobou“. ***Rakouský Nejvyšší soudní dvůr*** se zabýval odpovědností za újmu způsobenou psem, když řešil dovolání žalované, jejíž neuvázaný pes způsobil žalobkyni zranění. Nejvyšší soudní dvůr v této věci vyzdvihl, že neuvázaný pes při venčení musí poslouchat povely osoby, která jej venčí, a ta jej musí mít neustále pod dohledem, aby mohla jeho chování ovlivnit.

Příjemné čtení Vám přeje

redakce Bulletinu

OBSAH

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA

Aktuální judikatura

Danileţ proti Rumunsku ... 4

Gondert proti Německu a De Simone proti Německu ... 8

Sociedade Independente de Comunicação, S.A proti Portugalsku (č. 2) ... 10

Z. a ostatní proti Finsku ... 12

Rozhodnutí proti České republice ... 15

Výběr rozhodnutí ESLP pro justiční praxi ... 17

SOUDNÍ DVŮR EVROPSKÉ UNIE

Aktuální judikatura

Eisenberger Gerüstbau GmbH ... 19

Locatrans ... 21

Stichting Right to Consumer Justice a Stichting App Store Claims ... 23

Verein für Konsumenteninformation ... 25

EVROPSKÉ VRCHOLNÉ SOUDY

Aktuální judikatura

Francie ... 27

Rakousko ... 29

Rakousko ... 30

Spojené království ... 31

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA

Aktuální judikatura

Rozsudek velkého senátu ze dne 15. 12. 2025, Danileţ proti Rumunsku, č. 16915/21

Zdroj

Svoboda projevu soudců a státních zástupců v kontextu příspěvků učiněných na internetu a sociálních médiích

Úplné znění rozhodnutí
Tisková zpráva

Evropský soud pro lidská práva posuzoval případ stěžovatele, řadového soudce, který byl významnou osobností rumunského justičního prostředí a který na svém veřejně přístupném facebookovém profilu se zhruba 50 000 sledujícími zveřejnil dva příspěvky, za něž mu bylo následně uloženo kárné opatření. Rozhodnutí je významné především kvůli tomu, že v něm Soud formuloval soubor kritérií, která mají sloužit jako vodítko vnitrostátním soudům při vyvažování protichůdných práv a zájmů u projevů soudců a státních zástupců na internetu a sociálních sítích. Na základě těchto kritérií poté Soud dospěl k závěru, že došlo k porušení stěžovatelova práva na svobodu projevu.

Stěžovatel byl v rozhodné době soudcem okresního soudu a zároveň výraznou veřejnou osobností rumunského justičního prostředí. Dlouhodobě se aktivně zapojoval do veřejných debat o demokracii, právním státu a fungování justice a díky svým dřívějším funkcím i mediálním vystoupením se těšil značné celostátní známosti. V lednu 2019 zveřejnil na svém facebookovém profilu, který měl zhruba 50 000 sledujících, dva příspěvky. V prvním z příspěvků zejména napsal: „*Možná jste si všimli řady pokusů o útoky, narušení a diskreditaci institucí …*[1] *[Uvedené útoky] se nestaly jen tak náhodou po ‚zneužití moci ze strany vládnoucích sil'. Uvědomují si lidé, co by znamenalo oslabení [těchto] institucí nebo, hůře, podřízení služeb, policie, soudů a armády politické kontrole? A když už mluvíme o armádě, zamysleli jste se někdy nad čl. 118 odst. 1 Ústavy, který stanoví, že ‚armáda slouží výhradně vůli lidu za účelem zachování … ústavní demokracie'? Co by se stalo, kdyby jednoho dne armáda vyšla do ulic bránit … demokracii, protože podpora v poslední době zřejmě slábne? Překvapilo by vás, že by toto řešení bylo … ústavní?! …*". Stěžovatel přitom tvrdil, že první příspěvek zveřejnil v souvislosti s prodloužením funkčního období náčelníka štábu armády na základě rozhodnutí prezidenta. Druhý příspěvek zahrnoval odkaz na článek, který obsahoval rozhovor se státním zástupcem, a stěžovatelův komentář: „*A tady máme státního zástupce, který má v žilách krev (sânge în instalaţie*[2]*)*

[1] Stěžovatel vyjmenoval několik rumunských institucí, mezi nimi například i rumunský Nejvyšší soud, policii či armádu.
[2] Při posuzování rumunského výrazu *sânge în instalaţie,* vznikla neshoda mezi účastníky, co se týče jeho významu. Vláda ve svém vyjádření uvedla, že vhodné přiblížení významu by byla fráze „mít koule".

a říká, co si myslí o propouštění nebezpečných vězňů, špatných nápadech našich vůdců ohledně legislativní reformy a ‚lynčování' soudců a státních zástupců!" Tyto příspěvky byly citovány médii, široce komentovány a vyvolaly výraznou veřejnou odezvu.

Kárné orgány dospěly k závěru, že první z příspěvků naznačoval, že veřejné instituce jsou ovládány politiky, a jako možné řešení navrhoval, aby armáda zasáhla za účelem zachování demokracie. Druhý příspěvek byl hodnocen jako nevhodný z hlediska použitého jazyka (zejména použití výrazu *sânge în instalaţie*), který měl překročit meze slušnosti očekávané od soudce. Kárný orgán dovodil kárnou odpovědnost stěžovatele a uložil mu sankci spočívající ve snížení platu o 5 % na dobu dvou měsíců. Výroky stěžovatele dle něj měly být pouhými pomlouvačnými tvrzeními zpochybňujícími důvěryhodnost státních institucí a stěžovatel měl poškodit důstojnost svého úřadu a narušit nestrannost a pověst soudního systému s dopadem na důvěru veřejnosti v soudy. Rumunský Nejvyšší soud toto rozhodnutí potvrdil.

Stěžovatel před Soudem namítal porušení čl. 10 Úmluvy. Ve věci rozhodl senát čtvrté sekce Soudu[3], který shledal porušení Úmluvy. Věc byla následně postoupena velkému senátu.

Velký senát v dané věci posuzoval, zdali byl dán zásah do práva stěžovatele a zdali byl tento zásah zákonný, sledoval legitimní cíl a byl nezbytný v demokratické společnosti. Přitom bylo nesporné, že kárné potrestání stěžovatele představovalo zásah do jeho práva na svobodu projevu. Soud měl taktéž za to, že byly splněny požadavky zákonnosti zásahu. Stěžovatel v tomto kontextu namítal zejména nedostatek předvídatelnosti normy stanovující kárné provinění, čemuž však Soud nepřisvědčil. V rámci posouzení, zdali zásah sledoval legitimní cíl, měl Soud za nesporné, že sankcionování stěžovatele jej sledovalo, a to konkrétně zachování autority a nestrannosti soudní moci.

Klíčovým momentem rozhodnutí pak bylo posouzení, jestli byl zásah nezbytný v demokratické společnosti. Soud totiž případ stěžovatele využil k tomu, aby upevnil zásady stanovené ve své judikatuře, a zároveň formuloval soubor kritérií zohledňující omezení svobody projevu vyplývající z povinnosti zachovávat zdrženlivost. Tato kritéria, která se mají uplatňovat na různé podoby svobody projevu soudců a státních zástupců, s nimiž se lze setkat na internetu a sociálních sítích, mají poskytnout vodítko vnitrostátním soudům při vyvažování protichůdných práv a zájmů, o které se jedná. Dle Soudu jsou přitom vzájemně provázaná, neexistuje mezi nimi hierarchická struktura a jejich význam se může lišit v závislosti na konkrétních okolnostech daného případu.

Samotná kritéria, která je třeba zohlednit při vyvažování protichůdných práv a zájmů, identifikovaná Soudem, jsou následující:

1. Obsah a forma vyjádření či jiných podob svobody projevu soudců a státních zástupců na sociálních sítích

Soud připomenul, že výroky soudců a státních zástupců týkající se záležitostí veřejného zájmu (mezi něž spadají i otázky fungování soudního systému a soudních reforem) obecně požívají vysokou míru ochrany podle čl. 10 Úmluvy.[4] Například v případech váženého ohrožení demokracie či právního státu a pokud to odůvodňuje historický, politický nebo právní kontext debaty s vážnými politickými důsledky, tak mohou soudci vyjádřit konkrétní názory na otázky, o nichž má široká veřejnost oprávněný zájem být informována. Zaujetí těchto názorů však může ohrozit jejich nestrannost či nezávislost. Je tedy třeba posoudit, zda se soudce v daném společenském kontextu a v očích rozumného a informovaného pozorovatele zapojil do činnosti, která by mohla objektivně ohrozit jeho nezávislost nebo nestrannost. Soud v tomto ohledu vyzdvihl i roli povinnosti zdrženlivosti, která je nezbytná pro zachování autority a nestrannosti soudního systému. S ohledem na formu vyjádření soudců pak podotkl, že soudci mají povinnost být obezřetní a opatrní v tónu a jazyce, který má být jasný, a zvážit jaké důsledky pro soudcovskou důstojnost by mohly nastat.

[3] Rozsudek ze dne 20. 2. 2024, Danileţ proti Rumunsku, č. 16915/21, dostupný v anglickém jazyce zde.
[4] Viz např. rozsudek ze dne 1. 3. 2022, Kozan proti Turecku, č. 16695/19, body 62, 63 a 65, dostupný ve francouzském jazyce zde.

2. Kontext předmětných vyjádření a postavení, z něhož byly proneseny

Soud připomenul, že vnitrostátní soudy musí předmětné výroky posoudit ve světle celkového kontextu případu, důležitou roli přitom hraje historický kontext. Zvláštní pozornost by měly věnovat okolnostem, za nichž byly proneseny, a postavení daného soudce či státního zástupce.[5] Soudci a státní zástupci, kteří zastávají určité funkce (například předseda soudu, nejvyšší státní zástupce či tiskový mluvčí), totiž požívají větší ochrany svobody projevu, jelikož jejich veřejná prohlášení jsou velmi často vedena snahou zachovat soudní systém. I „běžní" soudci však mohou veřejně vyjadřovat své názory na záležitosti veřejného zájmu. S ohledem na probíhající řízení však Soud zdůraznil povinnost zdržet se komentářů, které by mohly ovlivnit výsledek řízení nebo ohrozit jeho spravedlivý průběh.

3. Důsledky předmětných vyjádření

Soud konstatoval, že vnitrostátní soudy by měly zohlednit celkové škodlivé účinky, které výroky soudce nebo státního zástupce na sociálních médiích přinesly nebo pravděpodobně mohly přinést. Přitom je na nich, aby rozlišovaly mezi výroky přístupnými neomezenému počtu uživatelů, a těmi vyhrazenými pro soukromý okruh „přátel" nebo uzavřenými pro širokou veřejnost.[6]

4. Závažnost sankce

V souladu s judikaturou Soudu[7] je při posuzování přiměřenosti zásahu do práva na svobodu projevu třeba zohlednit povahu a závažnost uložených sankcí. Vnitrostátní soudy by přitom měly vzít v potaz i odrazující účinek, který by sankce mohla mít nejen na dotčeného soudce nebo státního zástupce, ale i na celou profesi.[8]

5. Zda byly poskytnuty procesní záruky

Soud připomenul, že každému soudci, proti němuž je vedeno kárné řízení, musí být poskytnuty účinné a přiměřené záruky proti svévoli.[9] Měla by zde tedy být dána možnost přezkumu uloženého opatření nezávislým a nestranným orgánem, a to v rámci kontradiktorního řízení[10], přičemž vnitrostátní orgány by měly svá rozhodnutí náležitě odůvodnit.[11]

Při uplatnění zmíněných zásad na případ stěžovatele Soud konstatoval, že důvody, které vedly vnitrostátní orgány k omezení svobody projevu stěžovatele, a přiměřenost tohoto omezení, musí podrobit důkladnému přezkumu, a to kvůli významnému postavení soudnictví v demokratické společnosti. V daném případě byl tak vnitrostátním orgánům ponechán pouze úzký prostor pro uvážení při posouzení, zda zásah naplňoval naléhavou společenskou potřebu a byl přiměřený sledovanému legitimnímu cíli. Soud následně přistoupil k aplikaci nového, výše uvedeného, výčtu kritérií na případ stěžovatele.

V rámci posouzení *prvního kritéria* Soud s ohledem na první stěžovatelův příspěvek podotkl, že se jeho prostřednictvím nepochybně zapojil do politické polemiky. To však samo o sobě nebrání soudci vyjádřit názor na záležitost veřejného zájmu. Dle Soudu přitom bylo možné stěžovatelovy výroky považovat za snahu bránit ústavní pořádek a zachovat nezávislost institucí demokratického státu a jednalo se o hodnotové soudy. Přitom vnitrostátní kárné orgány nezpochybnily tvrzení stěžovatele ohledně probíhající rozsáhlé společenské debaty týkající se prodloužení funkčního období náčelníka štábu armády, tedy faktický základ těchto výroků. Jejich odůvodnění taktéž neobsahovalo, jak by předmětné výroky mohly narušit řádné

[5] Viz rozsudek velkého senátu ze dne 23. 6. 2016, Baka proti Maďarsku, č. 20261/12, bod 166, dostupný v anglickém jazyce zde.
[6] Viz rozsudek velkého senátu ze dne 14. 2. 2023, Halet proti Lucembursku, č. 21884/18, bod 148, dostupný v anglickém jazyce zde; a rozsudek ve věci Kozan, cit. výše, bod 66.
[7] Viz mimo jiné rozsudek velkého senátu ze dne 17. 12. 2004, Cumpănă a Mazăre proti Rumunsku, č. 33348/96, bod 115, dostupný v anglickém jazyce zde.
[8] Viz mimo jiné rozsudek ve věci Kozan, cit. výše, bod 68.
[9] Viz rozsudek ve věci Baka, cit. výše, bod 174.
[10] Rozsudek ze dne 9. 3. 2021, Eminağaoğlu proti Turecku, č. 76521/12, bod 150, dostupný v anglickém jazyce zde.
[11] Rozsudek ze dne 19. 10. 2021, Miroslava Todorova proti Bulharsku, č. 40072/13, body 171, 178 a 179, dostupný ve francouzském jazyce zde.

fungování vnitrostátního soudního systému, důstojnost soudního úřadu či důvěru veřejnosti. S ohledem na formu prvního příspěvku pak Soud konstatoval, že ačkoliv mohla být stěžovatelova formulace jasnější, nepostačují jeho, byť nejednoznačné, výroky k narušení nezbytné rovnováhy mezi mírou, do jaké se stěžovatel jako soudce může angažovat ve společnosti, a nutností, aby při výkonu svých povinností zůstal (a byl vnímán jako) nezávislý a nestranný.

S ohledem na druhý stěžovatelův příspěvek Soud konstatoval, že nemá pochyby o tom, že se týkal záležitosti veřejného zájmu, konkrétně fungování soudního systému, které vyžaduje vysokou míru ochrany podle čl. 10. Jako problematické vnitrostátní orgány shledaly použití pojmu „*sânge în instalaţie*“. Nevysvětlily však, jakým způsobem tento významově sporný výraz výrazně překročil meze slušnosti.

Při posouzení *druhého kritéria* Soud s ohledem na oba příspěvky konstatoval, že je stěžovatel učinil v rámci debaty ohledně záležitostí veřejného zájmu a své činnosti zaměřené na zvyšování povědomí o lidských právech. To, že tak činil jako řadový soudce, jej nemohlo zbavit ochrany jeho svobody projevu za předpokladu, že nedošlo k překročení její meze. U prvního z příspěvků Soud také poukázal, že se netýkal probíhajícího řízení. U druhého pak vyzdvihl skutečnost, že vnitrostátní soudy nevzaly v potaz celkový kontext, v němž byl učiněn.

V rámci posouzení *třetího kritéria* Soud vzal na vědomí skutečnost, že stěžovatel oba příspěvky umístil na svůj veřejně přístupný facebookový profil. S ohledem na první příspěvek pak Soud konstatoval, že neobsahoval výzvy k násilí ani k lidovému povstání a bylo možné jej považovat za snahu bránit ústavní pořádek, což považoval za legitimní. Při analýze škodlivých účinků tohoto příspěvku vnitrostátními orgány navíc nebyl zohledněn kontext, v němž byly učiněny, nebyly uvedeny důvody, proč mělo dojít k poškození důstojnosti soudcovské funkce, ani nebylo podloženo to, že příspěvkem došlo k narušení nezávislosti a nestrannosti soudnictví, práva na spravedlivý proces nebo důvěry veřejnosti v soudnictví. Co se týče důsledků druhého příspěvku, Soud konstatoval, že rumunský Nejvyšší soud se v tomto ohledu vyjádřil neurčitě, přičemž nic nepodporovalo tvrzení o narušení nestrannosti a nezávislosti soudního systému nebo důvěry veřejnosti.

S ohledem na *čtvrté kritérium* Soud uvedl, že stěžovateli uložené dvouměsíční snížení platu o 5 % sice nepředstavovalo jednu z nejpřísnějších sankcí, mohla však mít odrazující účinek jak vůči němu, tak vůči celé profesi.

V rámci posouzení *pátého kritéria* Soud poukázal na skutečnost, že stěžovatel měl možnost se hájit před vnitrostátními kárnými orgány, přičemž vnitrostátní systém poskytoval možnost přezkumu rozhodnutí, které sankcionovalo stěžovatele, rumunským Nejvyšším soudem. Soud však měl pochyby o kvalitě a rozsahu soudního přezkumu. Vnitrostátní soudy totiž neposoudily, zda hodnotové soudy obsažené v prvním příspěvku měly dostatečný skutkový základ, ani nevysvětlily, v čem konkrétně použití výrazu „*sânge în instalaţie*“ představovalo překročení mezí slušnosti. Jejich odůvodnění také nezohlednilo širší kontext předmětných vyjádření.

Po posouzení výše uvedených kritérií Soud dospěl k závěru, že zásah do stěžovatelova práva na svobodu projevu nenaplňoval naléhavou společenskou potřebu. Velký senát tak v poměru deseti hlasů ku sedmi konstatoval porušení čl. 10 Úmluvy.

Zajímavým aspektem rozhodnutí jsou i tři stanoviska (dvě souhlasná a jedno společné nesouhlasné stanovisko sedmi soudců). Soudci, jenž se připojili k nesouhlasnému stanovisku, podpořili výše formulovaná kritéria, neztotožnili se však s jejich aplikací na případ stěžovatele, kdy dle nich k porušení čl. 10 Úmluvy nedošlo. V nesouhlasném stanovisku upozorňovali na důležitou roli povinnosti zdrženlivosti soudců, přičemž závěr vnitrostátních soudů, že příspěvky stěžovatele jasně překročily meze zdrženlivosti, dle nich nevybočoval z prostoru pro uvážení a zároveň dosahoval spravedlivé rovnováhy mezi svobodou projevu a potřebou chránit autoritu a nestrannost soudnictví.

Jana Zápotocká a Žofie Čermáková

Rozsudek ze dne 16. 12. 2025, Gondert proti Německu, č. 34701/21, a rozhodnutí ze dne 16. 12. 2025, De Simone proti Německu, č. 21853/23

Povinnost soudů, proti jejichž rozhodnutí již neexistují žádné další opravné prostředky, uvést důvody pro nepředložení předběžné otázky Soudnímu dvoru Evropské unie

Úplné znění rozhodnutí Gondert proti Německu
Úplné znění rozhodnutí De Simone proti Německu
Tisková zpráva

Evropský soud pro lidská práva se zabýval dvěma stížnostmi proti Německu, ve kterých stěžovatelé namítali, že došlo k porušení jejich práva na spravedlivý proces podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy, jelikož německý Spolkový soudní dvůr nepředložil Soudnímu dvoru Evropské unie (dále jen „SDEU“) žádost o rozhodnutí o předběžné otázce a zároveň neuvedl důvody, proč tak neučinil. Soud rozhodl, že k porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy došlo jen v prvním případě, kdy stěžovatel výslovně žádal o položení konkrétních otázek SDEU a také svůj požadavek důkladně odůvodnil. Ve druhém případě, kde tomu tak nebylo, shledal Soud stížnost zjevně neopodstatněnou, a tudíž ji zamítl jako nepřijatelnou.

Stěžovatel, pan Gondert, byl partnerem v německé pobočce mezinárodní advokátní kanceláře se sídlem ve Spojeném království, a to až do svého odchodu do důchodu v roce 2014. V únoru 2014 podal pan Gondert žalobu proti této advokátní kanceláři ohledně jejího penzijního plánu, v rámci kterého byla partnerům advokátní kanceláře po určitou dobu po odchodu do důchodu vyplácena renta. Stěžovatel tvrdil, že s ním bylo zacházeno odlišně ve srovnání s mladšími partnery. Panu Gondertovi dal nejprve za pravdu prvostupňový soud. Následně však odvolací soud tento rozsudek zrušil a žalobu zamítl. Přiznal sice, že s panem Gondertem bylo zacházeno méně příznivě ve srovnání s mladšími partnery, ale rozhodl, že rozdílné zacházení bylo podle unijního práva odůvodněné. Odvolací soud ve svém rozhodnutí nepřipustil možnost podat dovolání. Pan Gondert pak proti tomuto nepřipuštění podal stížnost ke Spolkovému soudnímu dvoru, v níž namítal, že odvolací soud nepožádal SDEU o rozhodnutí o předběžné otázce, a chtěl po Spolkovém soudním dvoru, aby o něj požádal on. Spolkový soudní dvůr stížnost zamítl, přičemž v odůvodnění stručně uvedl, že neexistují důvody pro povolení dovolání a že posoudil otázku povinnosti předložit věc SDEU k rozhodnutí o předběžné otázce.

Stěžovatel, pan De Simone, je vědec, který vyvinul probiotický přípravek obsahující osm různých kmenů bakterií. Společnost, v níž pan De Simone dříve působil jako generální ředitel, vedla v Itálii řízení o majetkových právech k těmto bakteriálním kmenům, které u soudu prvního stupně dopadlo v její prospěch. Zatímco se věc ještě projednávala v odvolacím řízení před italskými soudy, zahájila společnost exekuční řízení v Německu, kde byly bakteriální kmeny uloženy. Německý soud nařídil zabavení těchto kmenů a převedl nárok na jejich vrácení na společnost. Stěžovatel podal v rámci tohoto exekučního řízení návrh

na odepření výkonu rozhodnutí. Soud prvního stupně návrh stěžovatele zamítl a následně odvolací soud rozhodnutí potvrdil. V dovolání proti tomuto rozhodnutí stěžovatel argumentoval, že pro vývoj práva a v zájmu zajištění jednotného rozhodování je nezbytné, aby v dané věci rozhodl Spolkový soudní dvůr. Tvrdil, že Spolkový soudní dvůr dosud nerozhodl o konkrétní otázce týkající se výkladu práva EU. Spolkový soudní dvůr zamítl dovolání jako nepřípustné s odůvodněním, že daná právní otázka neměla zásadní význam a ani další vývoj práva nebo zájem na zajištění jednotného rozhodování nevyžadovaly jeho rozhodnutí. Ve svém rozhodnutí pak stručně posoudil hlavní argumenty uvedené v dovolání pana De Simoneho.

Oba stěžovatelé v řízení před Soudem namítali, že došlo k porušení jejich práva na spravedlivý proces podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy tím, že německý Spolkový soudní dvůr nepředložil SDEU žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, případně neodůvodnil, proč tak neučinil.

Vzhledem k tomu, že Úmluva jako taková nezaručuje právo na to, aby vnitrostátní soud předložil věc jinému vnitrostátnímu nebo mezinárodnímu orgánu k rozhodnutí o předběžné otázce, považoval Soud za vhodné posoudit tyto stížnosti z hlediska nedostatečného odůvodnění nepředložení věci SDEU k rozhodnutí o předběžné otázce.

Soud pak nejprve zopakoval, že ačkoli je na vnitrostátních soudech, aby vykládaly a uplatňovaly vnitrostátní právo, v případě potřeby v souladu s právem EU, a aby rozhodovaly o tom, zda je nutné požádat SDEU o rozhodnutí o předběžné otázce, může odmítnutí předložit věc SDEU porušovat právo na spravedlivý proces, pokud se ukáže být svévolné.

Dále Soud uvedl, že povinnost vnitrostátních soudů odůvodnit své rozsudky a rozhodnutí slouží k tomu, aby strany mohly porozumět vydanému soudnímu rozhodnutí, což je zásadní zárukou proti svévoli. Kromě toho slouží k tomu, aby stranám bylo dáno najevo, že byly vyslechnuty, což přispívá k jejich větší ochotě rozhodnutí přijmout.

Pokud strana požádala vnitrostátní soud, proti jehož rozhodnutí již neexistují žádné další opravné prostředky, o předložení žádosti SDEU k rozhodnutí o předběžné otázce a tento soud to odmítne, musí své odmítnutí podle Soudu odůvodnit v souladu s judikaturou SDEU (kritéria CILFIT[12]). Důvody tohoto odmítnutí mohou být uvedeny přímo v odůvodnění rozsudku, nebo může daný vnitrostátní soud odkázat na svoje dřívější rozhodnutí, případně může převzít odůvodnění nižšího soudu, pokud ten zohlednil kritéria CILFIT. Výjimkou je situace, kdy dovolání nesplňuje podmínky přípustnosti. V takovém případě nemusí vnitrostátní soud odůvodňovat, proč nepoložil SDEU předběžnou otázku, protože ta by nic nezměnila na skutečnosti, že dovolání je nepřípustné.

S ohledem na skutečnost, že neexistuje právo na předložení žádosti SDEU k rozhodnutí o předběžné otázce, mohla strana jako záruku proti svévoli očekávat odpověď v odůvodnění rozhodnutí vnitrostátního soudu pouze v případě, že požádala vnitrostátní soud o položení otázek SDEU. Nestačí, aby strana obecně zpochybnila soulad vnitrostátních předpisů s právem EU nebo výklad práva EU vnitrostátními soudy. Aby došlo k porušení práva na spravedlivý proces, musí existovat žádost o položení předběžné otázky SDEU a její výslovné odůvodnění. V opačném případě skutečnost, že vnitrostátní soud bez uvedení důvodů nepoložil otázku k SDEU, nelze považovat za porušení čl. 6 Úmluvy.

Ve věci pana Gonderta Soud dospěl k závěru, že vnitrostátní soudy neuvedly důvody pro odmítnutí předložit SDEU žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, a to navzdory jeho přesně formulované žádosti včetně detailního odůvodnění. Ve svém rozhodnutí o odmítnutí stížnosti Spolkový soudní dvůr uvedl, že přezkoumal, zda má povinnost předložit věc SDEU, neuvedl však důvody, proč takové předložení považoval za zbytečné. V souladu s kritérii CILFIT neuvedl, zda považoval otázky vznesené navrhovatelem za irelevantní, zda dotčené ustanovení práva EU již v minulosti SDEU vyložil, nebo zda bylo správné použití práva EU natolik zřejmé, že neponechávalo žádný prostor pro jakékoli rozumné pochybnosti. Z tohoto důvodu Soud konstatoval, že došlo k porušení stěžovatelova práva na spravedlivý proces podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy.

[12] Viz rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 6. 10. 1982, Cilfit, C-283/81, bod 21. Dostupný zde.

Pan De Simone sice ve svém dovolání adresovaném Spolkovému soudnímu dvoru formuloval konkrétní otázku, tato otázka se však týkala výkladu německého práva v kontextu práva unijního Spolkovým soudním dvorem, a nikoli samotným SDEU. Tvrdil, že věc vyžaduje rozhodnutí Spolkového soudního dvora, o předložení věci SDEU nepožádal. Navíc ve svém dovolání neuvedl žádné argumenty, proč by bylo rozhodnutí SDEU o předběžné otázce nezbytné. V souladu s tím tedy nepožádal o předložení věci SDEU ani neuvedl žádné argumenty na podporu takového předložení a jeho stížnost byla proto zamítnuta jako nepřijatelná z důvodu zjevné neopodstatněnosti.

Kristýna Bočková

Rozsudek ze dne 13. 1. 2026, Sociedade Independente de Comunicação, S.A proti Portugalsku (č. 2), č. 2746/21

Zdroj

Hranice práva na svobodu projevu a práva na respektování soukromého života s důrazem na požadavek jasného a jednoznačného souhlasu se zveřejněním podoby a hlasu

Úplné znění rozhodnutí
Tisková zpráva

Evropský soud pro lidská práva se zabýval případem, kdy stěžovatelka, mediální společnost, byla vnitrostátními soudy odsouzena k náhradě nemajetkové újmy za zveřejnění obrazových a zvukových záznamů dvou soukromých osob, diváků stand-up vystoupení, ve svém vysílání a posuzoval, zda v tomto případě bylo zasaženo do práva na svobodu projevu ve smyslu čl. 10 Úmluvy. Soud konstatoval, že přítomnost kamer ani obecné upozornění na natáčení nezakládaly jasný a jednoznačný souhlas s použitím záznamu emotivní výměny názorů diváků s komikem, zvláště když byl dehonestující povahy, byl vytržen z kontextu a zároveň nebyla použita žádná zmírňující opatření. Soud tak uzavřel, že vnitrostátní soudy nepřekročily svůj prostor pro uvážení, jelikož zásah do práva na svobodu projevu stěžovatelky byl odůvodněn ochranou práva na respektování soukromého života dotčených soukromých osob.

Stěžovatelka, kterou byla portugalská mediální společnost, zařadila do svého vysílání záběry dvou diváků pořízené během stand-up představení, při kterém došlo k vyhrocené výměně názorů poté, co komik pronesl výroky týkající se sexuálního násilí a rasové příslušnosti, na které tito diváci reagovali kriticky. Natáčení vystoupení bylo divákům avizováno při vstupu do sálu i na začátku představení a tři kamery snímající představení i publikum byly jasně viditelné. Záběry byly opakovaně vysílány a zveřejněny i online. Dotčení diváci se domáhali toho, aby byla jejich podoba ze záznamu odstraněna, a to nejprve formou žádosti adresované stěžovatelce a následně prostřednictvím vnitrostátních soudů. Zatímco soud prvního stupně žalobu zamítl a odvolací soud jeho rozhodnutí potvrdil s tím, že souhlas byl presumován, portugalský Nejvyšší soud dospěl k opačnému závěru a uložil stěžovatelce povinnost k náhradě újmy a odstranění záznamů.

Stěžovatelka před Soudem namítala, že závěry portugalského Nejvyššího soudu představovaly nepřiměřené omezení jejího práva na svobodu projevu ve smyslu čl. 10 Úmluvy. Tvrdila, že použití záběrů zachycujících reakci diváků na vystoupení komika spadalo do rámce její tvůrčí a redakční autonomie, a poukazovala na přítomnost kamer a předem poskytnutá upozornění na natáčení jako na dostatečný základ pro závěr o souhlasu dotčených osob. Podle stěžovatelky měl být incident posouzen v kontextu běžných postupů při natáčení podobných vystoupení a rozhodnutí vnitrostátních soudů podle ní nedostatečně zohlednilo význam svobody projevu v audiovizuálním vysílání.

Soud nejprve připomněl obecné zásady posuzování zásahů do svobody projevu jednotlivce. Uvedl, že o tom, zda v dané věci došlo k zásahu do práva stěžovatelky na svobodu projevu, nebylo pochyb. Sporné ovšem bylo, jestli byl tento zásah proveden zákonným způsobem. Soud akceptoval, že zásah měl oporu v zákoně a sledoval legitimní cíl v podobě ochrany soukromého života dotčených osob. Následně se proto zabýval otázkou, zda byl nezbytný v demokratické společnosti. Konstatoval, že ochrana svobody projevu se vztahuje i na zábavní formáty, které samy o sobě nepřispívají k debatě ve veřejném zájmu, a v takových případech je prostor pro uvážení vnitrostátních orgánů široký. Dále odkázal na kritéria vymezená ve své judikatuře pro poměřování práva na svobodu projevu a práva na respektování soukromého života, zejména přínos k debatě ve veřejném zájmu, postavení dotčených osob, způsob pořízení a prezentace záznamu, důsledky zveřejnění pro jejich soukromý život a povahu uložené sankce, přičemž zvláštní význam přikládal ochraně podoby jako součásti osobní identity. Současně zdůraznil, že v projednávaném případě nebyla dotčena svoboda uměleckého projevu komika, nýbrž svoboda mediální společnosti šířit audiovizuální obsah, která požívá nižší míru ochrany.

Při aplikaci těchto zásad na projednávaný případ Soud nejprve poznamenal, že vnitrostátní soudy se soustředily výhradně na otázku souhlasu a neprovedly potřebné poměřování kolidujících práv, a proto Soud tento test provedl sám. Nejprve uvedl, že zveřejněné záběry nijak nepřispívaly k debatě ve veřejném zájmu a týkaly se dvou soukromých osob, které nebyly veřejně známé a svou účastí na představení nevyhledávaly publicitu. Přihlédl rovněž k povaze komikových výroků, které měly rasistický a urážlivý charakter a vyvolaly samotný incident, což odůvodňovalo širší prostor pro uvážení vnitrostátních soudů.

Podle Soudu přítomnost kamer a obecné upozornění na natáčení nemohly založit závěr o jasném a jednoznačném souhlasu s použitím záznamu vyhrocené reakce diváků ve vysílání, zvláště byl-li záběr editován, vytržen z kontextu a využit v propagačním spotu. Soud výslovně konstatoval, že diváci nemohli rozumně očekávat, že jejich podoba a hlas budou z vyhrocené situace vyňaty, dále upraveny a použity pro propagační účely, neboť takové nakládání s jejich podobou zjevně překračovalo rámec běžného natáčení představení. Za další důkaz absence souhlasu označil Soud také skutečnost, že se dotčené osoby neprodleně obrátily na stěžovatelku s žádostí o odstranění záznamu.

Soud rovněž zdůraznil, že zásah do soukromého života byl zesílen způsobem zveřejnění – záběry byly opakovaně vysílány v televizním programu, dlouhodobě používány v propagačním spotu a dále umístěny na internet, kde byly snadno dostupné širokému publiku. Vzhledem k tomu, že záběry zachycovaly emotivní konflikt a dotčené osoby zobrazovaly v nelichotivém světle, Soud uzavřel, že jejich zveřejnění bylo způsobilé vyvolat pocity zahanbení a poškodit jejich pověst, a to i s možnými negativními důsledky pro jejich osobní a profesní život. Stěžovatelka navíc nepřijala žádná zmírňující opatření, jako rozmazání podoby nebo úpravu hlasu, a tím dopad zásahu dále prohloubila. Sankci v podobě povinnosti nahradit újmu a odstranit záznamy Soud nepovažoval s ohledem na okolnosti za nepřiměřenou.

Vzhledem k výše uvedenému Soud závěrem konstatoval, že vnitrostátní soudy při širokém prostoru pro uvážení zachovaly spravedlivou rovnováhu mezi svobodou projevu stěžovatelky a právem dotčených osob na ochranu soukromého života, a proto neshledal porušení čl. 10 Úmluvy.

Barbora Kejvalová

Rozsudek ze dne 16. 12. 2025, Z. a ostatní proti Finsku, č. 42758/23

Udělení azylu dítěti jako okolnost při rozhodování o navrácení do místa obvyklého bydliště dle Haagské úmluvy o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí

Úplné znění rozhodnutí

Evropský soud pro lidská práva se vůbec poprvé zabýval mezinárodním únosem dětí, jimž byl v zemi, kam byly přemístěny, udělen azyl. Konkrétně otec odvezl dvě nezletilé děti z Ruska do Finska. Finský Nejvyšší soud nařídil navrácení dětí do Ruska, neboť dospěl k závěru, že nebylo prokázáno vážné nebezpečí ve smyslu čl. 13 odst. 1 písm. b) Haagské úmluvy[13]. Uvedl, že samotné udělení azylu dětem, odvozené od azylu poskytnutého jejich otci, nepředstavovalo překážku navrácení. Podle Soudu finský Nejvyšší soud vyhověl požadavkům Haagské úmluvy i dosavadní judikatuře Soudu v oblasti mezinárodních únosů dětí a rozhodl, že nedošlo k porušení práva otce a dětí na rodinný život ani jejich práva na zákaz nelidského zacházení podle čl. 8 a 3 Úmluvy. Ve společném souhlasném stanovisku však dva soudci upozornili, že takový přístup může v budoucnu vést k nedostatečnému posuzování azylu při hodnocení nebezpečí spojeného s navrácením dítěte.

Stěžovateli byli otec a jeho dvě děti narozené v letech 2011 a 2013, všichni ruské národnosti. Rodina žila v Rusku, rodiče byli již několik let odloučeni a děti žily s matkou, přičemž otec s nimi udržoval pravidelný kontakt. V září 2022 otec odvezl děti bez souhlasu matky do Finska, kde požádal o azyl pro sebe i pro děti s odůvodněním, že jako odpůrci současného režimu v Rusku a války na Ukrajině mu hrozí riziko politického pronásledování.

Matka podala návrh na navrácení dětí do Ruska podle Haagské úmluvy, proti kterému otec namítal, že návrat by děti vystavil vážnému nebezpečí psychické újmy nebo je dostal do nesnesitelné situace s odkazem na čl. 13 odst. 1 písm. b) Haagské úmluvy. Rovněž tvrdil, že samy děti návrat odmítaly.

Nižší soud námitkám otce vyhověl a navrácení nenařídil, finský Nejvyšší soud však následně dospěl k opačnému závěru. Krátce poté byl otci ve Finsku udělen politický azyl, přičemž dětem byl azyl přiznán automaticky jako jeho nezletilým rodinným příslušníkům. Otec proto požádal o zrušení rozhodnutí o navrácení. Finský Nejvyšší soud však žádosti nevyhověl s tím, že udělení azylu nepředstavuje novou relevantní skutečnost, která by mohla vést k jinému posouzení, a samo o sobě nezbavuje stát povinností vyplývajících z Haagské úmluvy. Poukázal také na skutečnost, že azyl udělený dětem byl odvozený od azylu uděleného otci.

Stěžovatelé se následně obrátili na Soud, přičemž namítali porušení svého práva na respektování rodinného života podle čl. 8 Úmluvy a práva na zákaz nelidského zacházení podle čl. 3 Úmluvy. Podle jejich názoru finský Nejvyšší soud ve svém

[13]Haagská úmluva o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí ze dne 25. 10. 1980. Dostupná zde.

rozhodnutí vůbec neposoudil postavení otce z hlediska čl. 8 Úmluvy a nenalezl spravedlivou rovnováhu mezi okolnostmi daného případu a nejlepším zájmem dětí.

Soud nejprve, na základě své dosavadní judikatury[14], shrnul obecné zásady týkající se práva na respektování rodinného života podle čl. 8 Úmluvy ve věcech mezinárodních únosů dětí. Připomněl, že ve všech rozhodnutích týkajících se dětí musí být určující jejich nejlepší zájem, přičemž Haagská úmluva tento princip reflektuje prostřednictvím požadavku na okamžité navrácení dítěte do státu jeho obvyklého bydliště, ovšem za připuštění výjimek v případě existence vážného nebezpečí fyzické či psychické újmy či jiné nesnesitelné situace, které musí být vykládány restriktivně. Zopakoval, že vnitrostátní soudy jsou povinny věnovat námitkám proti navrácení dítěte odpovídající pozornost, výslovně je posoudit a své závěry dostatečně odůvodnit. Posouzení přitom musí být konkrétní, nikoli automatické či stereotypní, aby bylo možné ověřit, že vnitrostátní soudy skutečně zkoumaly relevantní okolnosti a zachovaly spravedlivou rovnováhu mezi dotčenými zájmy.

Soud dále s odkazem na svou judikaturu[15] konstatoval, že rozhodnutí finského Nejvyššího soudu, kterým nařídil navrácení dětí do Ruska, představovalo zásah do práv stěžovatelů na respektování rodinného života. Tento zásah byl zákonný, neboť se opíral o § 34 finského zákona o péči o děti a styku s dětmi, jenž transponuje čl. 13 odst. 1 Haagské úmluvy, a sledoval legitimní cíl ochrany práv dětí a jejich matky. Při posouzení, zda byl zásah „nezbytný v demokratické společnosti“, bylo podle Soudu klíčové, zda byla nalezena spravedlivá rovnováha mezi konkurujícími zájmy dětí na straně jedné a rodičů na straně druhé, v mezích širokého prostoru pro uvážení, který je státům v této oblasti dán. Soud zdůraznil, že nebylo jeho úkolem nahrazovat závěry vnitrostátních soudů, nýbrž zhodnotit, zda důvody uvedené k ospravedlnění zásahu byly ve světle případu jako celku relevantní a dostatečné ve smyslu čl. 8 odst. 2 Úmluvy[16].

Ve světle výše uvedených zásad Soud konstatoval, že v projednávaném případě měly vnitrostátní soudy přezkoumat, zda existovalo vážné nebezpečí, že by návrat do Ruska vystavil děti psychické újmě nebo je jinak uvedl do nesnesitelné situace; zda děti vyjadřovaly nesouhlas s návratem a zda dosáhly věku a stupně vyspělosti, při kterém je vhodné přihlédnout k jejich názorům; a zda bylo možné, aby po návratu otec děti v Rusku navštěvoval a udržoval s nimi kontakt.

Soud konstatoval, že vnitrostátní soudy se zabývaly všemi námitkami stěžovatelů proti navrácení, a jednotlivě se k nim vyjádřily. Finský Nejvyšší soud vycházel z výslechů dětí provedených pracovníky orgánu sociálně-právní ochrany dětí za účasti rodičů, aby posoudil riziko psychické újmy a zjistil jejich názor. Starší dítě rovněž vyslechl samostatně. Zabýval se také námitkami dětí proti navrácení a dospěl k závěru, že mladší dítě ještě nedosáhlo věku a stupně vyspělosti, při němž je vhodné přihlížet k jeho názoru. U staršího dítěte uznal, že takového věku i vyspělosti dosáhlo, a že jeho nesouhlas s návratem je upřímný. Nicméně po posouzení celé řady faktorů dospěl k závěru, že návrat staršího dítěte do Ruska bylo v jeho nejlepším zájmu. Konečně také připustil, že návrat dětí by ztížil udržování kontaktu mezi nimi a otcem, avšak uzavřel, že v daném případě nejlepší zájem dětí, který vyžadoval návrat do Ruska, převažoval nad zájmy otce.

Po vyhodnocení provedených důkazů dospěl k závěru, že neexistovalo vážné nebezpečí, že by návrat do Ruska děti vystavil fyzické či psychické újmě nebo je uvedl do nesnesitelné situace ve smyslu čl. 13 odst. 1 písm. b) Haagské úmluvy a že samotný nesouhlas staršího dítěte navrácení automaticky nevylučovalo. Rovněž uvedl, že pozdější udělení azylu dětem ve Finsku jeho posouzení co do existence nebezpečí nezměnilo, neboť status azylu dětí byl odvozen od azylu jejich otce, a že navrácení dětí nepředstavovalo nepřiměřený zásah do práva otce na rodinný život.

[14] Zejména rozsudek velkého senátu ze dne 26. 11. 2013, X. proti Lotyšsku, č. 27853/09, body 92–108, dostupný v anglickém jazyce zde.
[15] Např. rozsudek velkého senátu ze dne 6. 7. 2010, Neulinger a Shuruk proti Švýcarsku, č. 41615/07, bod 90, dostupný v anglickém jazyce zde.
[16] Např. rozsudek ze dne 2. 5. 2019, Adžić proti Chorvatsku (č. 2), č. 19601/16, bod 82, dostupný v anglickém jazyce zde; a rozsudek ze dne 1. 9. 2022, Z. proti Chorvatsku, č. 21347/21, bod 86, dostupný v anglickém jazyce zde.

Soud neshledal důvod tato zjištění zpochybňovat ani nahrazovat jejich posouzení vlastní úvahou. Naopak dospěl k závěru, že vnitrostátní soudy splnily procesní požadavky těsně spjaté s čl. 8 Úmluvy, když se skutečně zabývaly faktory, které mohou představovat výjimku z povinnosti okamžitého navrácení dítěte podle Haagské úmluvy. Důvody, jež vnitrostátní soud uvedl k ospravedlnění zásahu do práva stěžovatelů na respektování jejich rodinného života, považoval ve smyslu čl. 8 odst. 2 Úmluvy za relevantní a dostatečné. Odůvodnění vnitrostátního soudu nebylo automatické ani stereotypní, nýbrž dostatečně podrobné s ohledem na výjimky stanovené Haagskou úmluvou, která musí být vykládána restriktivně. Soud tedy zásah vyhodnotil jako „nezbytný v demokratické společnosti“ a rozhodl, že k porušení čl. 8 Úmluvy nedošlo.

Dále nepřisvědčil ani námitce, že dětem by navrácením do Ruska byla odepřena ochrana poskytovaná čl. 3 Úmluvy s tím, že ze zjištěného skutkového stavu nevyplývaly podstatné důvody, které by vedly k závěru, že děti budou v Rusku vystaveny zacházení odporujícímu čl. 3 Úmluvy.

Ve společném souhlasném stanovisku dva soudci poukázali na nový, Soudem dosud neprojednávaný, rozměr případu – otázku, zda lze nařídit navrácení dítěte do země, ve vztahu k níž mu byl mezitím udělen azyl. Podle jejich názoru měl vnitrostátní soud věnovat větší pozornost významu udělení azylu jako relevantní okolnosti při posuzování „vážného nebezpečí“ podle Haagské úmluvy. Samotný argument, že azyl byl dětem přiznán automaticky na základě azylu otce, nepovažovali za dostatečný, neboť podstata azylu spočívá právě v existenci vážného nebezpečí při návratu do země původu. Konstatovali, že vnitrostátní soud se nezabýval otázkou, zda udělení azylu otci zakládalo pro děti nebezpečí pronásledování, které by při jejich návratu do Ruska mohlo představovat „vážné nebezpečí“ ve smyslu Haagské úmluvy a které bylo třeba před rozhodnutím o navrácení posoudit, ani neověřil existenci dostatečných záruk ve státě obvyklého bydliště k vyloučení tohoto možného nebezpečí[17]. Zdůraznili, že v budoucnu musí vnitrostátní soudy věnovat dopadům udělení azylu skutečnou pozornost při hodnocení každé relevantní námitky tvrzeného „vážného nebezpečí“ s varováním, že přístup přijatý v této věci může být vykládán jako schválení povrchního přístupu k azylu, a vést tak k oslabení evropského soudního dohledu, který judikatura Soudu poskytuje.

Alena Grüter

[17] Výše zmíněný rozsudek X. proti Lotyšsku, bod 108; a rozsudek ze dne 11. 10. 2021, Y. S. a O. S. proti Rusku, č. 17665/17, bod 98, dostupný v anglickém jazyce zde.

Rozhodnutí proti České republice

Rádi bychom vás opět upozornili na nedávná rozhodnutí, v nichž Soud rozhodoval o věcech týkajících se České republiky. Kancelář vládního zmocněnce pro zastupování České republiky před Evropským soudem pro lidská práva nadále anotuje vybraná rozhodnutí Soudu a případně zajišťuje jejich překlad. Tyto materiály jsou veřejně dostupné na internetových stránkách Mezi-soudy (https://mezisoudy.cz). Anotace v databázi jsou tvořeny kanceláří vládního zmocněnce ve spolupráci s oddělením analytiky a srovnávacího práva Nejvyššího soudu i analytickými útvary Ústavního soudu, Nejvyššího správního soudu a Kanceláře veřejného ochránce práv a ochránce práv dětí.

Prvním z rozhodnutí je rozsudek ***ze dne 18. 12. 2025, Černý a ostatní proti České republice, č. 37514/20 a 4 další***, v němž se Soud zabýval ochranou důvěrné komunikace mezi advokáty a jejich klientem v rámci trestního řízení. Stěžovatelé, kteří byli advokáty, namítali porušení práva na respektování soukromého života a korespondence v důsledku toho, že jejich soukromá elektronická komunikace s klientem, vyňatá z jeho zajištěných elektronických zařízení, byla bez posouzení relevance založena do trestního spisu v jiné trestní věci. Soud shledal, že tento postup představoval zásah do práv chráněných čl. 8 Úmluvy, přičemž zdůraznil nedostatek jasných a předvídatelných procesních záruk ochrany advokátního tajemství v české právní úpravě. V návaznosti na to Soud konstatoval rovněž porušení práva na účinný opravný prostředek podle čl. 13 Úmluvy, neboť stěžovatelé neměli k dispozici prostředek umožňující účinně dosáhnout odstranění důvěrné komunikace ze spisu. Současně bylo shledáno porušení práva na spravedlivý proces podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy, jelikož Ústavní soud nezaslal stěžovatelům k vyjádření podání České advokátní komory, čímž byla narušena zásada kontradiktornosti řízení.

V rozhodnutí ***ze dne 29. 1. 2026, Pávek proti České republice, č. 5907/25***, se Soud zabýval věcí, kde stěžovatel namítal, že trestní řízení proti němu bylo nespravedlivé, neboť jeho odsouzení bylo založeno výhradně na výpovědi jediného svědka, která představovala důkaz z doslechu. Soud nedospěl k přesvědčení, že by práva na obhajobu byla omezena v míře, jež by byla neslučitelná s příslušnými zárukami ve smyslu Úmluvy, a stížnost zamítl jako zjevně nepřijatelnou.

V rozhodnutí ***ze dne 29. 1. 2026, Tůma proti České republice, č. 1422/24***, se Soud zabýval stížností otce, směřující proti svěření dcery do péče její babičky, přičemž ji odmítl. Vyzdvihl, že vnitrostátní soudy vycházely z dlouhodobě vyjadřovaného postoje dcery, jež byla schopna formulovat vlastní názor i chápat důsledky, jakož i z dalších okolností projednávané věci. V neposlední řadě rozhodnutí, která respektovala její přání, ponechávající ji v bezpečném prostředí a doprovázené citlivým přístupem stěžovatele, přispěly k postupnému rozšiřování jejich kontaktu a posilování vzájemného vztahu.

K odmítnutí podané stížnosti Soud přistoupil ve svém rozhodnutí ***ze dne 29. 1. 2026, P-Holding, s.r.o. proti České republice, č. 212/24***. Zde Soud zejména konstatoval, že rozhodnutím vnitrostátních soudů, že pozemky, které byly po pravomocném rozhodnutí soudu více než deset let ve vlastnictví stěžovatelky, patří státu, k porušení Úmluvy nedošlo, neboť tyto soudy správně aplikovaly pravidlo zakazující, aby byl původně církevní majetek převeden do soukromého vlastnictví.

V rozhodnutí ***ze dne 29. 1. 2026, Blažová a ostatní proti České republice, č. 1161/21, 13473/21 a 15980/21***, pak Soud rozhodl o nepřijatelnosti stížností ohledně tvrzeného porušení práva na respektování soukromého života a práva na účinný opravný prostředek v kontextu policejního sledování jimi užívaných vozidel. K uvedenému závěru Soud dospěl jednak z důvodu nevyčerpání vnitrostátních opravných prostředků a dále rovněž pro zjevnou neopodstatněnost.

redakce Bulletinu

Výběr rozhodnutí ESLP pro justiční praxi

S koncem února spatřilo světlo světa i očekávané nové vydání Výběru rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva pro justiční praxi. Jako obvykle přináší komentované překlady vybraných rozhodnutí Soudu v přístupné formě, a dává tak podnětnou příležitost zamyslet se nejen nad konkrétními rozsudky, ale i lidskoprávními otázkami jako takovými, včetně jejich přesahů do naší právní praxe. Nad rámec přeložených a komentovaných rozhodnutí se v Úvodníku v krátkosti zmiňují některá z rozhodnutí Soudu, která se již mezi komentované překlady ve Výběru nevešla. Tyto stručné anotace připravuje Kancelář vládního zmocněnce pro zastupování České republiky před Evropským soudem pro lidská práva ve spolupráci s oddělením analytiky a srovnávacího práva Nejvyššího soudu.

Webová stránka Výběru
Aktuální číslo Výběru

Podmínkami odnětí dítěte z péče rodičů ihned po narození a jeho svěření do pěstounské péče se Soud zabýval v rozsudku ***ze dne 10. 6. 2025, B. T. a B. K. Cs. proti Maďarsku, č. 4581/16***. Zde konstatoval, že vnitrostátní orgány opomenuly dostatečné vyvážit konkurující si zájmy, když vycházely zejména z historického hodnocení rodičovských schopností stěžovatelky. K porušení Úmluvy zde podle Soudu došlo. Pro účely praxe našich orgánů rozsudek představuje mimo jiné apel na to, aby vnitrostátní orgány zohledňovaly i případný vývoj situace u rodiče, včetně jejího možného zlepšení.

V rozsudku ***ze dne 6. 3. 2025, Gorše proti Slovinsku, č. 47186/21***, Soud posuzoval požadavek nestrannosti a zásadu presumpce neviny v kontextu rozhodnutí, jímž byla schválena dohoda o vině a trestu spoluobviněných stěžovatele. Soud zde nebyl přesvědčen, že byla učiněna dostatečná opatření, která by zabránila vyvolání dojmu, že stěžovatel již byl shledán vinným. Porušení čl. 6 odst. 1 a 2 Úmluvy tak konstatoval. Pro českou vnitrostátní praxi je rozsudek navíc zajímavý tím, že obdobná skutková situace i právní otázky byly předmětem nedávné věci *Bouša proti České republice*. Zatímco tak ve věci *Bouša* Soud shledal, že formulace českých soudů požadavky Úmluvy naplnily, ve věci *Gorše* dospěl právě k závěru opačnému.

Podstatnými aspekty pro posouzení trestných činů sexuální povahy jako je souhlas, rozpoznávací schopnost či zranitelná povaha nezletilé osoby se Soud zabýval v rozsudku ***ze dne 24. 4. 2025, L. a ostatní proti Francii, č. 46949/21, 24989/22 a 39759/22***. Zde zejména uvedl, že vnitrostátní orgány dostatečně neposoudily dopad všech okolností případů stěžovatelek a nezohlednily jejich zvláště zranitelnou situaci, zejména s ohledem na jejich věk. Jedná se o vůbec první rozsudek, ve kterém výslovně uznal, že postup vnitrostátního soudu byl diskriminační.

Předposledním rozhodnutím Soudu v aktuálním čísle Výběru je rozsudek ***ze dne 27. 5. 2025, Martinez Fernandez proti Maďarsku, č. 30814/22***, který se týkal zejména dvou problémů, a to jednak povinnosti procesního opatrovníka, jednak vlivu medikace v řízení o nedobrovolné hospitalizaci. Soud nejprve konstatoval nedostatky v činnosti opatrovníka stěžovatelky, který se například sice příslušného soudního jednání účastnil, nevznesl však jejím jménem žádné návrhy a na závěr pouze souhlasil

s její hospitalizací. Kromě toho se Soud vyslovil, že ačkoliv v určitých případech může být podání tlumicích prostředků nezbytné z důvodu nebezpečného chování pacienta, tak v situaci, jako byla ta v projednávané věci, to naopak mohlo vést nejen k tomu, že vnitrostátní soud nebyl schopen plně posoudit skutečný stav stěžovatelky, ale zároveň tím byla omezena i její možnost aktivně se na řízení podílet. Tyto skutečnosti postačovaly k závěru, že k porušení čl. 5 odst. 1 Úmluvy podle Soudu došlo. Pro české vnitrostátní orgány není bez zajímavosti, že podobná pochybení by se bohužel nemusela vyhýbat ani zdejší praxi, proto jej rovněž doporučujeme vaší pozornosti.

V neposlední řadě Soud vydal první rozhodnutí, ve kterém se výslovně zabýval otázkou občanskoprávní odpovědnosti soukromoprávních subjektů zapojených do veřejných zakázek na dodávku zdravotnického materiálu v kontextu pandemie COVID-19. Tím je rozsudek ***ze dne 7. 1. 2025, UAB Profarma a UAB Bona Diagnosis proti Litvě, č. 46264/22 a 50184/22***. Soud měl možnost hodnotit zejména legitimitu zásahu do pokojného užívání majetku při korekci pochybení v zadávacím řízení. Konstatoval přitom, že skutečnost, že zadavatel nenesl přímé finanční důsledky za své pochybení, sama o sobě neznamenala, že by zásah do majetkových práv stěžovatelek byl nepřiměřený, právě naopak – s ohledem na zjištěné jednání stěžovatelek ve zlé víře a na jejich povinnost jednat poctivě podle občanského práva považoval Soud zásah za legitimní a přiměřený. Lze tak shrnout, že Soud zde zásadním způsobem vyložil principy aplikace čl. 1 Protokolu č. 1, pokud se jedná o zisky plynoucí z veřejných zakázek.

redakce Bulletinu

SOUDNÍ DVŮR EVROPSKÉ UNIE

Aktuální judikatura

Rozsudek ze dne 5. 3. 2026, Eisenberger Gerüstbau GmbH, C-564/24

Zdroj

K vlivu odborníka na kvalifikaci smlouvy uzavřené se spotřebitelem distančně a možnosti zneužít právo od smlouvy odstoupit

Úplné znění rozhodnutí

Soudní dvůr Evropské unie se v rozsudku zabýval výkladem pojmu „smlouva uzavřená na dálku" podle čl. 2 bodu 7 směrnice 2011/83/EU[18], právem spotřebitele odstoupit od takové smlouvy a možností dovolat se zneužití tohoto práva. Dospěl k závěru, že skutečnost, že spotřebiteli při sjednání smlouvy pomáhá jím zvolený odborník, neovlivňuje nárok na spotřebitelskou ochranu. Upřesnil též podmínky, za kterých může být smlouva kvalifikována jako smlouva uzavřená na dálku. Dále konstatoval, že dodatek uzavřený výlučně prostředky komunikace na dálku může být samostatně považován za smlouvu uzavřenou na dálku, i pokud původní smlouva tento charakter neměla, splňuje-li zákonné podmínky. Nakonec Soudní dvůr připustil, že obchodník se může dovolávat zneužití práva odstoupit od smlouvy, odstoupí-li spotřebitel na konci prodloužené lhůty za okolností svědčících o účelovém jednání odporujícím cílům právní úpravy.

V projednávané věci byla mezi vlastnicí bytového domu a obchodní společností uzavřena smlouva, na základě které došlo k pronájmu a montáži lešení. Vlastnice si pro rekonstrukci a nástavbu budovy přizvala architekta, který měl vypracovat zadávací dokumentaci, oslovit vhodné dodavatele a připravit návrhy smluv. Na základě jeho poptávky obchodní společnost předložila cenovou nabídku, kterou architekt akceptoval a vypracoval návrh smlouvy. Tento návrh byl poté e-mailem zaslán jak vlastnici, tak obchodní společnosti, a postupně jimi podepsán. Po uzavření hlavní smlouvy strany výhradně prostřednictvím komunikace na dálku sjednaly také dodatek týkající se dodatečného technického vybavení. Obchodní společnost následně lešení namontovala a pronajímala, přičemž vlastnice uhradila vystavené zálohy. Po dokončení stavebních prací vlastnice od smlouvy i od jejího dodatku odstoupila s odkazem na to, že nebyla poučena o právu od smlouvy odstoupit, což dle unijního práva je povinností obchodníka při uzavírání smluv na dálku se spotřebitelem. Obchodní společnost namítala, že o smlouvu

[18] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU ze dne 25. října 2011 o právech spotřebitelů, kterou se mění směrnice Rady 93/13/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES a zrušuje směrnice Rady 85/577/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES. Dostupná zde.

uzavřenou na dálku nešlo, že vlastnice jednala za pomoci odborníka a s dostatečnými informacemi a že její odstoupení od smlouvy představovalo zneužití práva.

Obchodní společnost v návaznosti na výše uvedené skutečnosti podala žalobu k Zemskému soudu v Berlíně, kterou se domáhala zaplacení odměny. V rámci tohoto řízení podala vlastnice pozemku vzájemnou žalobu na vrácení uhrazených záloh. Zemský soud v Berlíně žalobu obchodní společnosti zamítl a plně vyhověl vlastnici pozemku. Obchodní společnost se proti tomuto rozsudku odvolala k Vrchnímu zemskému soudu v Berlíně, který se obrátil na Soudní dvůr se čtyřmi předběžnými otázkami.

Soudní dvůr se nejprve zabýval otázkou, zda má fyzická osoba, která uzavírá smlouvu za účasti odborníka, který iniciuje kontakt s poskytovatelem služeb a podílí se na tvorbě obsahu smlouvy, i nadále postavení spotřebitele ve smyslu směrnice 2011/83/EU. Dospěl k závěru, že pojem spotřebitele je objektivní a nezávislý na konkrétních znalostech osoby či na odborné pomoci, takže samotná účast odborníka nemůže postavení spotřebitele změnit ani dodat smlouvě podnikatelský účel.

V rámci druhé předběžné otázky pak Soudní dvůr posuzoval, za jakých podmínek lze takovou smlouvu považovat za smlouvu uzavřenou na dálku ve smyslu čl. 2 bodu 7 směrnice 2011/83/EU. Zdůraznil, že vedle uzavření mezi spotřebitelem a obchodníkem a absence fyzické přítomnosti stran je nutné, aby byla smlouva uzavřena v rámci organizovaného systému prodeje či poskytování služeb na dálku. Tato kritéria přísluší ověřit vnitrostátnímu soudu.

Soudní dvůr se následně zabýval třetí předběžnou otázkou, tedy tím, zda může mít dodatek sjednaný výlučně prostředky komunikace na dálku povahu samostatné smlouvy uzavřené na dálku, i když původní smlouvu takto kvalifikovat nelze. Dospěl k závěru, že směrnice 2011/83/EU pro posouzení dodatku nestanoví zvláštní pravidla a že je nutné zkoumat, zda samotný dodatek splňuje podmínky smlouvy uzavřené na dálku podle čl. 2 bodu 7 směrnice 2011/83/EU, tedy zda byl uzavřen mezi spotřebitelem a obchodníkem, zda byl uzavřen bez současné fyzické přítomnosti stran a v rámci organizovaného systému prodeje či poskytování služeb na dálku. Pokud tyto podmínky splněny jsou, představuje dodatek samostatnou smlouvu uzavřenou na dálku, a to i tehdy, když původní smlouva povahu smlouvy uzavřené na dálku neměla.

Soudní dvůr se konečně zabýval poslední předběžnou otázkou, tedy tím, zda se obchodník může dovolávat zneužití práva odstoupit od smlouvy v případě, kdy spotřebitel odstoupí od smlouvy uzavřené na dálku až na konci prodloužené lhůty podle čl. 10 odst. 1 směrnice 2011/83/EU, přestože plnění již bylo poskytnuto a nelze je vrátit. Připomněl obecnou zásadu zákazu zneužití práva v unijním právu a vyložil, že ke zneužití je třeba jak objektivní prvek (formální splnění podmínek, ale nedosažení účelu sledovaného právní úpravou), tak subjektivní prvek (úmysl získat výhodu umělým vytvořením podmínek pro její přiznání). Samotná skutečnost, že spotřebitel od smlouvy odstoupí až na konci prodloužené lhůty, k závěru o zneužití nestačí. Ve vztahu k projednávané věci však Soudní dvůr zdůraznil, že okolnosti, kdy byla smlouva uzavřena na základě návrhu připraveného výlučně ve sféře spotřebitelky prostřednictvím jí zvoleného odborníka a po plném poskytnutí plnění, mohou nasvědčovat existenci objektivního prvku zneužití, což musí ověřit vnitrostátní soud. Ten musí zároveň zkoumat i subjektivní prvek, zejména zda spotřebitelka načasovala odstoupení tak, aby získala plný užitek z poskytnutého plnění, aniž by za něj nesla jakoukoli finanční odpovědnost.

Barbora Kejvalová

Rozsudek ze dne 11. 12. 2025, Locatrans, C-485/24

Zdroj

Zohlednění změny obvyklého místa výkonu práce během trvání pracovního poměru v rámci určení rozhodného práva v případě neexistence volby práva stranami

Úplné znění rozhodnutí
Tisková zpráva

Soudní dvůr Evropské unie v posuzovaném případě stanovil, že pokud dojde ke změně obvyklého místa výkonu práce během trvání pracovního poměru, musí být toto nové místo výkonu práce zohledněno při posouzení všech okolností za účelem určení rozhodného práva v případě neexistence volby práva stranami, a to v kontextu poslední části věty čl. 6 odst. 2 Římské úmluvy.[19]

Soudní dvůr rozhodoval o předběžné otázce v návaznosti na případ řidiče zaměstnaného u přepravní společnosti Locatrans se sídlem v Lucembursku. V pracovní smlouvě bylo sjednáno jako rozhodné lucemburské právo, výkon práce řidiče probíhal na území Německa, států Beneluxu, Itálie, Španělska, Portugalska a Rakouska. V průběhu trvání pracovního poměru společnost Locatrans řidiči oznámila, že na základě analýzy jeho pracovní činnosti za poslední období zjistila, že její podstatnou část vykonával ve Francii, a proto vznikla povinnost přihlásit jej do francouzského systému sociálního zabezpečení. Jelikož řidič nesouhlasil se zkrácením pracovní doby, byla mu společností Locatrans doručena výpověď z pracovního poměru. Následně podal řidič žalobu k Pracovnímu soudu v Dijonu, kterou napadl ukončení pracovního poměru. Řízení vyústilo v podaní kasačního opravného prostředku ze strany společnosti Locatrans k francouzskému Kasačnímu soudu, který je zároveň předkládajícím soudem.

Předkládající soud v průběhu řízení připomněl, že čl. 6 odst. 1 Římské úmluvy stanoví, že zaměstnanec nesmí být v případě pracovních smluv v důsledku volby rozhodného práva zbaven ochrany, kterou mu poskytují kogentní ustanovení práva, jež by bylo použito v případě neexistence volby práva stranami. Na toto ustanovení navazuje ustanovení čl. 6 odst. 2 Římské úmluvy stanovující hraniční určovatele, na jejichž základě musí být v případě neexistence volby práva určeno rozhodné právo. Tímto hraničním určovatelem je podle čl. 6 odst. 2 písm. a) Římské úmluvy země, v níž zaměstnanec obvykle vykonává svou práci.

V návaznosti na výše uvedené položil předkládající soud Soudnímu dvoru předběžnou otázku, zda je pro účely určení rozhodného práva v případě, že by si jej strany nezvolily, třeba pro určení místa, kde zaměstnanec obvykle vykonával svou práci ve smyslu čl. 6 odst. 2 písm. a) Římské úmluvy, zohlednit celou dobu trvání pracovního poměru, nebo pouze jeho poslední období.

[19] Úmluva o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy, otevřená k podpisu v Římě dne 19. 6. 1980. Obsahově na ní v současnosti navazuje Nařízení Řím I. Dostupná zde.

Soudní dvůr nejdříve konstatoval, že znění čl. 6 odst. 2 písm. a) Římské úmluvy neupřesňuje dobu trvání pracovního poměru, která má být použita pro určení země obvyklého výkonu práce zaměstnance ve smyslu uvedeného ustanovení, a tak je potřeba pro účely tohoto určení zohlednit pracovní poměr jako celek.

Soudní dvůr dále uvedl, že v případě, kdy není možné určit zemi, v níž zaměstnanec obvykle vykonává svou práci ve smyslu čl. 6 odst. 2 písm. a) Římské úmluvy, je potřeba aplikovat čl. 6 odst. 2 písm. b) Římské úmluvy, jenž odkazuje na hraniční určovatel sídla „provozovny, u které je zaměstnán". V projednávané věci se sídlo provozovny, u níž byl řidič zaměstnán, nacházelo v Lucembursku.

Jádro argumentace Soudního dvora pak bylo spojeno s poslední částí věty čl. 6 odst. 2 Římské úmluvy, která zakotvuje únikovou doložku ukládající vnitrostátnímu soudu povinnost upustit od hraničních určovatelů uvedených v čl. 6 odst. 2 písm. a) a písm. b) Římské úmluvy v případě, že z okolností jako celku vyplývá, že pracovní smlouva úžeji souvisí s jiným státem než se státem určeným na základě hraničních určovatelů uvedených ve zmíněných ustanoveních. V takovém případě musí vnitrostátní soud aplikovat právo státu, s nímž na základě okolností jako celku pracovní smlouva souvisí úžeji. V této souvislosti Soudní dvůr konstatoval, že vnitrostátní soud musí zohlednit všechny skutečnosti charakterizující pracovní poměr a vzít v úvahu ty skutečnosti, které považuje za nejvýznamnější. Za takovou významnou skutečnost považuje Soudní dvůr i místo, kde zaměstnanec vykonával svou práci během posledního období plnění pracovní smlouvy, které se mělo zároveň stát novým obvyklým místem výkonu práce. V posuzovaném případě byla tímto místem Francie. Soudní dvůr zároveň připomněl svůj dřívější rozsudek[20], podle nějž použití práva státu, s nímž má pracovní smlouva nejužší spojení, zajišťuje naplnění cíle čl. 6 Římské úmluvy, kterým je poskytnutí přiměřené ochrany zaměstnanci.

Soudní dvůr závěrem v odpovědi na předběžnou otázku konstatoval, že v souladu s poslední částí věty odst. 2 čl. 6 Římské úmluvy přísluší vnitrostátnímu soudu posoudit, zda má dotčený pracovní poměr užší spojení s právem Francie než s právem Lucemburska, které si strany zvolily. Toto hodnocení musí vycházet ze všech okolností charakterizujících pracovní poměr, zejména z nového obvyklého místa výkonu práce zaměstnance a jeho účasti ve francouzském systému sociálního zabezpečení. Pokud zaměstnanec po určité době začne trvale vykonávat práci v jiném státě, je toto nové obvyklé místo výkonu práce rozhodnou okolností pro určení práva, které by se použilo při absenci volby práva ve smyslu čl. 6 odst. 2 Římské úmluvy.

Beatrix Mária Bukovinská

[20] Rozsudek Soudního dvora ze dne 12. 9. 2013, Schlecker, C-64/12, bod 34. Dostupný zde.

Rozsudek velkého senátu ze dne 2. 12. 2025, Stichting Right to Consumer Justice a Stichting App Store Claims, C-34/24

Určení mezinárodní a místní soudní příslušnosti pro žalobu k ochraně kolektivních zájmů v případě protisoutěžního jednání provozovatele online platformy

Úplné znění rozhodnutí
Tisková zpráva

V nadepsaném rozsudku se Soudní dvůr Evropské unie zabýval výkladem kritéria „místa, kde se projevila škoda", ve smyslu čl. 7 odst. 2 nařízení Brusel I bis[21], a to v kontextu kolektivního vymáhání práv jednotlivě neidentifikovaných uživatelů online platformy, jejíž provozovatel se dopouští protisoutěžního jednání spočívajícího v uplatňování nepřiměřeně vysokých cen digitálních produktů prodávaných na této platformě. Stanovil, že tímto „místem" je v případě nákupů uskutečněných prostřednictvím online platformy dostupné na národním trhu třeba rozumět celé území dotčeného členského státu. Z tohoto důvodu je k projednání kolektivní žaloby na náhradu škody jako celku mezinárodně i místně příslušný kterýkoli věcně příslušný soud daného členského státu.

Žalobkyně v původním řízení byly nadace založené dle nizozemského práva za účelem kolektivní ochrany a vymáhání práv uživatelů produktů skupiny Apple. V řízení zahájeném před soudem v Amsterdamu (dále jen „předkládající soud") tvrdily, že společnost Apple Inc., se sídlem ve Spojených státech amerických, a její dceřiná společnost Apple Distribution International, se sídlem v Irsku, se dopustily protisoutěžního jednání tím, že ve smyslu čl. 102 SFEU[22] zneužily svého dominantního postavení na trhu distribuce aplikací pro zařízení Apple prostřednictvím platformy App Store, resp. její nizozemské varianty „App Store NL", když vývojářům aplikací účtovaly nepřiměřeně vysokou provizi, která se promítala do konečné ceny placené zákazníkem. V žalobě se domáhaly určení, že se žalované společnosti dopustily uvedeného protiprávního jednání, a dále náhrady škody, kterou tím konečným uživatelům způsobily.

Žalované společnosti zpochybnily příslušnost předkládajícího soudu na základě čl. 7 odst. 2 nařízení Brusel I bis z důvodu, že k tvrzené škodné události nedošlo na území Nizozemí, či dokonce konkrétně v Amsterodamu. Tento soud by dle jejich názoru mohl být na základě čl. 7 odst. 2 příslušný nanejvýš pro nároky vyplývající z nákupů učiněných na platformě „App Store NL" na území Amsterodamu. Předkládající soud konstatoval, že ve vztahu k druhé žalované jsou podmínky použití nařízení Brusel I bis splněny, neboť tato společnost má sídlo na území členského státu (v Irsku). Na Soudní dvůr se však obrátil s žádostí

[21] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (revidované znění). V českém znění dostupné zde.
[22] Smlouva o fungování Evropské unie, konsolidované znění. V českém znění dostupná zde. Dále jen „SFEU".

o upřesnění výkladu „místa škodné události“ ve smyslu čl. 7 odst. 2 za situace, kdy je škoda určitého okruhu uživatelů (kteří v souladu s nizozemským právem nemusí být jednotlivě určeni), vymáhána prostřednictví kolektivní (zástupné) žaloby.

Soudní dvůr nejprve připomněl, že pravidlo zvláštní příslušnosti obsažené v čl. 7 odst. 2 představuje výjimku z obecného pravidla soudní příslušnosti, a proto je třeba jej vykládat restriktivně při zachování autonomního výkladu.[23] Zvláštní soudní příslušnost pro mimosmluvní nároky je založena na existenci úzké vazby mezi sporem a soudy místa, kde došlo ke škodné události, neboť tyto soudy mají zpravidla nejlepší předpoklady pro provedení důkazů.[24] Kritérium „místa škodné události“ ve smyslu čl. 7 odst. 2 bylo v minulosti Soudním dvorem vyloženo jako zahrnující místo, kde se projevila škoda (nastaly škodlivé následky protiprávního jednání), jakož i místo, kde došlo k události, jež je příčinou této škody (místo protiprávního jednání), přičemž volba náleží žalobci. V případech majetkové újmy způsobené zneužitím dominantního postavení vychází událost, která je příčinou vzniku škody, z úkonů provedených podnikem v dominantním postavení na dotčeném trhu, např. v podobě uplatňování predátorských cen. Místo, kde nastaly škodlivé následky, pak představuje trh členského státu, který je tímto protiprávním jednáním dotčen; v projednávaném případě půjde o území členského státu, kde uživatelům vznikla majetková újma v důsledku placení nepřiměřeně vysokých cen (tj. Nizozemsko). Obě tato místa vykazují dostatečně úzkou souvislost s předmětem sporu, zjednodušují provádění dokazování a současně splňují požadavek předvídatelnosti určení příslušnosti soudu z pohledu žalovaného.[25]

Soudní dvůr dále připomněl, že čl. 7 odst. 2 bezprostředně zakládá nejen mezinárodní, ale také místní soudní příslušnost. V kontextu uvedeného předkládající soud žádal upřesnění, který soud je v rámci trhu členského státu dotčeného protisoutěžním jednáním místně příslušný k rozhodnutí o zástupné žalobě podané subjektem oprávněným k ochraně kolektivních zájmů individuálně neurčených, ale identifikovatelných uživatelů online platformy. Soudní dvůr odkázal na své dřívější rozhodnutí, v němž stanovil, že z hlediska určení místní soudní příslušnosti ve smyslu čl. 7 odst. 2 je třeba „místo, kde se škoda projevila“, vykládat jako obvod soudu, v němž právnická osoba koupila zboží či služby dotčené protisoutěžním jednáním, anebo, v případě nákupů provedených touto osobou na více místech v daném členském státě, jako obvod soudu, kde se nachází její sídlo.[26] Uvedený výklad by sice bylo možné *mutatis mutandis* použít i na nákup provedený fyzickou osobou, nelze jej však použít v případě sporu v původním řízení, kdy byly digitální produkty pořízeny na online platformě, ač geograficky limitované na nizozemský trh, neurčitým počtem fyzických a právnických osob, jejichž nároky jsou vymáhány kolektivní žalobou. Pro tyto účely je potřeba výklad uvedeného kritéria uzpůsobit, a to při respektování požadavku předvídatelnosti soudní příslušnosti a zvláštní povahy čl. 7 odst. 2.

Soudní dvůr konstatoval, že právě geograficky omezená dostupnost platformy „App Store NL“, jež je speciálně koncipovaná pro nizozemský trh, používá nizozemský jazyk a vyžaduje registraci uživatelů s Apple ID majícím vztah k Nizozemsku, umožňuje přijmout výklad, kdy „místem, kde se škoda projevila“, je v případě tohoto virtuálního prostoru, v němž byly nákupy určitého okruhu blíže neidentifikovaných uživatelů uskutečněny, celé území dotčeného členského státu, tj. Nizozemska. Nadace, která je oprávněna podle nizozemského práva k podání kolektivní žaloby, tak činí vlastním jménem, přičemž uživatelé, jejichž zájmy hájí, nemusí být v okamžiku podání žaloby jednotlivě identifikováni, jsou-li identifikovatelní. Určení místa nákupu či sídla, resp. bydliště těchto osob, nebude proto zpravidla k okamžiku zahájení řízení možné. Nemožnost určit v okamžiku podání žaloby konkrétní místo v členském státě, kde se projevila škoda pro každou jednotlivou osobu, však dle názoru Soudního dvora nevylučuje použití čl. 7 odst. 2. V projednávaném případě je totiž toto místo možné určit, a to jako celé území členského státu,

[23] Soudní dvůr v této souvislosti odkázal na svou dřívější judikaturu, zejména rozsudek ze dne 16. 7. 2009, Zuid-Chemie, C-189/08, v českém znění dostupný zde. Dále též rozsudek ze dne 22. 2. 2024, FCA Italy a FPT Industrial, C-81/23, s odkazem na další rozsudky zde citované, v českém znění dostupný zde.
[24] Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 1. 10. 2002, Henkel, C-167/00. V anglické verzi dostupný zde.
[25] V poměrech protisoutěžního jednání k tomu např. rozsudek Soudního dvora ze dne 5. 7. 2018, flyLAL-Lithuanian Airlines, C-27/17. V českém znění dostupný zde.
[26] Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 15. 7. 2021, Volvo a další, C-30/20. V českém znění dostupný zde.

jehož trh je protisoutěžním jednáním dotčen. To vedlo Soudní dvůr k závěru, že v případech kolektivních žalob, jako je ta v dotčeném řízení, je mezinárodně i místně příslušný kterýkoli vnitrostátní soud, který splňuje podmínku věcné příslušnosti dle vnitrostátních norem, a to k projednání žaloby jako celku. Toto řešení vedlo Soudní dvůr k odmítnutí použitelnosti vnitrostátních procesních pravidel pro určení místní příslušnosti či umožňujících koncentraci řízení.

Iveta Rohová

Rozsudek ze dne 15. 1. 2026, Verein für Konsumenteninformation, C-45/24

Zdroj

Vrácení pořizovací ceny letenky zahrnuje i provizi zprostředkovatele

Úplné znění rozhodnutí
Tisková zpráva

Soudní dvůr Evropské unie posuzoval otázku, zda letecký dopravce musí v případě zrušení letu uhradit cestujícím rovněž částku odpovídající provizi, kterou při nákupu letenky zaplatili zprostředkovateli, a to i tehdy, pokud dopravce neznal přesnou výši této provize. Rozhodl, že pořizovací cenou letenky ve smyslu čl. 8 odst. 1 písm. a) nařízení č. 261/2004[27] (dále jen „nařízení") je částka, kterou cestující skutečně zaplatil, včetně provize zprostředkovatele, přičemž není nezbytné, aby dopravce její konkrétní výši předem znal.

Po skutkové stránce se jednalo o otázku vrácení peněz za nákup zpátečních letenek z Vídně do peruánské Limy s přestupem v Amsterodamu, které cestující zakoupili prostřednictvím portálu Opodo. Zaplacená částka činila celkem okolo 2 055 EUR (cca 50 000 Kč), přičemž okolo 1 960 EUR (cca 48 000 Kč) představovalo cenu letenek samotných a okolo 95 EUR (cca přes 2 000 Kč) představovalo provizi za zprostředkování. Poté, co došlo ke zrušení obou letů, vrátila letecká společnost cestujícím pouze cenu letenek, uvedenou provizi však již nikoliv. Cestující své nároky postoupili rakouskému sdružení spotřebitelů, jež se u soudu domáhalo úhrady i této části coby součásti pořizovací ceny letenek.

Žalovaná letecká společnost před vnitrostátními soudy tvrdila, že o provizi účtované cestujícím nevěděla a její výši neznala. Nemohla ji proto považovat za součást ceny letenky, kterou by měla hradit při jejím vrácení. Naproti tomu sdružení spotřebitelů argumentovalo, že provize je součástí částky, kterou cestující zaplatili za možnost získat letenku, a že dopravce věděl o obvyklé praxi zprostředkovatelů účtovat takové poplatky.

[27] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 261/2004 ze dne 11. února 2004, kterým se stanoví společná pravidla náhrad a pomoci cestujícím v letecké dopravě v případě odepření nástupu na palubu, zrušení nebo významného zpoždění letů a kterým se zrušuje nařízení (EHS) č. 295/91. Dostupné zde.

Zatímco soud prvního stupně žalobě vyhověl, odvolací soud rozhodnutí změnil a nárok zamítl. Rakouský Nejvyšší soudní dvůr proto položil Soudnímu dvoru dvě předběžné otázky, které spočívaly v tom, zda je provize zprostředkovatele součástí pořizovací ceny letenky i tehdy, pokud dopravce neznal její výši, a za druhé, kdo nese důkazní břemeno ohledně vědomí dopravce o této provizi.

Soudní dvůr vyšel při svém výkladu z právní úpravy obsažené v nařízení, podle níž má být cestujícímu v případě zrušení letu vrácena pořizovací cena letenky. Znění čl. 8 odst. 1 písm. a) staví pojem pořizovací ceny do souvislosti s letenkou, přičemž letenka je v tomto smyslu dokladem vydaným nebo schváleným dopravcem. Pokud tedy letenka není vydána přímo dopravcem, musí dopravce schválit všechny její náležitosti, včetně složek ceny. Soudní dvůr dále připomněl svou dřívější judikaturu, podle níž je provize za zprostředkování neoddělitelnou a nezbytnou složkou ceny, pokud cestující kupuje letenku prostřednictvím pověřeného zástupce dopravce. Nákup letenky přes zprostředkovatele tedy představuje jedinou transakci, v níž provize tvoří součást ceny, a nelze ji od této ceny oddělit.

Soudní dvůr konstatoval, že pakliže dopravce souhlasí s tím, aby zprostředkovatel letenky vystavoval jeho jménem a na jeho účet, musí být považován za osobu, která je srozuměna s praxí zprostředkovatele, která spočívá mimo jiné i v účtování provize. Nevyžaduje se však, aby dopravce přesnou výši provize předem znal, neboť výklad, který by umožňoval dopravci odmítnout vrácení provize s odkazem na neznalost její výše, by mohl pro cestující vytvářet překážky při uplatňování jejich práv, jelikož by je nutil obracet se na více subjektů. To by narušovalo fungování systému náhrad ve smyslu nařízení.

Z těchto důvodů Soudní dvůr uzavřel, že cena letenky, která má být zohledněna při stanovení výše náhrady, zahrnuje rozdíl mezi částkou zaplacenou cestujícím a částkou, kterou obdržel dopravce, pokud tento rozdíl odpovídá provizi zprostředkovatele. Druhou předběžnou otázku, týkající se důkazního břemene ohledně dopravcova vědomí o provizi, již nebylo nutné posuzovat. S ohledem na uvedené tak Soudní dvůr konstatoval, že čl. 8 odst. 1 písm. a) nařízení musí být vykládán v tom smyslu, že pořizovací cena letenky zahrnuje i provizi pro zprostředkovatele, aniž by bylo nutné, aby dopravce její přesnou výši předem znal.

Jan Bena

EVROPSKÉ VRCHOLNÉ SOUDY

Aktuální judikatura

Francie | Kasační soud | Rozsudek ze dne 7. 1. 2026, 24-19.410

Započítávání dovolené do přesčasů v návaznosti na čl. 31 odst. 2 Listiny základní práv Evropské unie a čl. 7 odst. 1 směrnice 2003/88/ES

Úplné znění rozhodnutí

Francouzský Kasační soud se v tomto rozhodnutí zabýval otázkou, zda se doba čerpání řádné dovolené započítává do výpočtu přesčasů. Výslovně odkázal na čl. 31 odst. 2 Listiny základních práv Evropské unie[28] *a relevantní judikaturu Soudního dvora, z níž vyplývá, že pracovník nesmí být finančně znevýhodněn za to, že využije své právo na placenou dovolenou. V důsledku toho Odmítl aplikovat národní úpravu, která podmiňovala vznik nároku na placení přesčasů pouze „skutečně odpracovanou dobou", jelikož takový požadavek je v rozporu s unijní garancí práva na placenou dovolenou.*

Předmětem řízení byl spor mezi zaměstnancem a obchodní společností, která byla jeho zaměstnavatelem, vzniklý v souvislosti s nezapočtením doby řádné dovolené do počtu hodin práce přesčas. Zaměstnanec, který pracoval jako řidič, uplatnil nároky na příplatky za práci přesčas. Tvrdil, že v určitém období kombinace skutečně odpracovaných hodin a hodin čerpané dovolené vedla k překročení týdenního limitu pracovní doby, a proto mu vznikl nárok na odměnu za práci přesčas.

Zaměstnavatel namítal, že pro vznik přesčasů je rozhodná pouze „skutečně odpracovaná doba" ve smyslu francouzské vnitrostátní úpravy. Součástí sporu byl výklad ustanovení tehdejšího francouzského zákoníku práce[29], podle něhož se při výpočtu přesčasů zohledňovaly pouze hodiny skutečně odpracované. Odvolací soud dovodil, že doba čerpání řádné dovolené se pro účely práce přesčas nezapočítává. Zaměstnanec proti tomuto rozhodnutí podal dovolání z důvodu nesprávného právního posouzení.

V rámci dovolacího řízení Kasační soud hodnotil, zda uvedený výklad odpovídá požadavkům unijního práva, především čl. 31 odst. 2 Listiny základních práv Evropské unie, který zaručuje právo každého pracovníka na každoroční placenou dovolenou,

[28] V českém znění dostupná zde.
[29] L. 3121-28 francouzského zákoníku práce (*Code du travail)*, ve verzi účinné před reformou provedenou zákonem č. 2016-1088 ze dne 8. 8. 2016, ve francouzském znění dostupný zde.

a čl. 7 odst. 1 směrnice 2003/88/ES[30], jenž konkretizuje toto právo určením minimální délky dovolené a zákazu finanční kompenzace nevyčerpané dovolené, s výjimkou skončení pracovního poměru.

Kasační soud připomněl, že vnitrostátní právo musí být vykládáno v souladu s požadavky unijního práva. Následně posuzoval, zda aplikace podmínky „skutečně odpracované doby" nemá za následek snížení nároků za práci přesčas či příslušných příplatků jen proto, že zaměstnanec využil své právo na čerpání dovolené. Zdůraznil, že účel a obsah příslušných ustanovení unijního práva byly judikaturou Soudního dvora Evropské unie vyloženy tak, že výkon práva na placenou dovolenou nesmí vést k finanční újmě ani jinému znevýhodnění pracovníka ve srovnání se situací, kdy by dovolenou nečerpal, a že výkon práva na dovolenou má zachovávat obvyklou úroveň jeho odměny, jak plyne zejména z rozsudku velkého senátu ze dne 6. 11. 2018, Kreuziger, C-619/16[31].

Zvláště z uvedeného rozsudku vycházel Kasační soud při svém zkoumání, zda výklad přijatý odvolacím soudem odpovídá požadavku, aby čerpání dovolené nevedlo ke zhoršení postavení zaměstnance. Uvedl, že vnitrostátní normu obsahující pojem „skutečně odpracovaná doba" nelze aplikovat způsobem, který vede ke snížení přesčasových nároků jen proto, že zaměstnanec čerpal dovolenou. Takový výklad oslabuje ochranu práva na placenou dovolenou a ve svém důsledku penalizuje pracovníka za výkon tohoto práva.

V návaznosti na uvedené Kasační soud konstatoval, že závěry odvolacího soudu jsou s požadavky unijního práva neslučitelné. Uvedl, že použití vnitrostátní úpravy způsobem, který vede ke snížení přesčasových nároků z důvodu čerpání dovolené, odporuje ochraně, jež je s tímto právem spojena, a představuje nepřípustné znevýhodnění zaměstnance ve smyslu čl. 31 odst. 2 Listiny základních práv Evropské unie.

Kasační soud proto rozhodnutí odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Připomněl, že úkolem nižší instance bude vyložit příslušná ustanovení vnitrostátního práva v souladu s požadavky unijní úpravy a posoudit přesčasové nároky zaměstnance tak, aby výkon práva na dovolenou nevedl k omezení jeho finančních nároků, včetně nároků navázaných na dosažení stanovených časových limitů.

Barbora Kejvalová

[30] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/88/ES ze dne 4. listopadu 2003 o některých aspektech úpravy pracovní doby. V českém znění dostupná zde.
[31] V českém znění dostupný zde.

Rakousko | Nejvyšší soudní dvůr | Usnesení ze dne 16. 12. 2025, 4Ob163/25m

Zdroj

Odpovědnost za újmu způsobenou neuvázaným psem

Úplné znění rozhodnutí

Rakouský Nejvyšší soudní dvůr se zaobíral dovoláním žalované, jejíž neuvázaný pes, kterého ztratila na pár vteřin z dohledu, způsobil žalobkyni zranění. Nejvyšší soudní dvůr přitom dal za pravdu nižším instancím, které dovodily odpovědnost žalované. Sice upozornil na skutečnost, že při venčení psa na otevřeném prostranství není nutné jej vždy uvázat na vodítko, v tomto případě však musí poslouchat povely osoby, která jej venčí, a ta jej musí mít neustále pod dohledem, aby mohla ovlivnit jeho chování.

Žalobkyně vedla na parkovišti rekreačního areálu, který si pronajímala od žalované, na vodítku uvázaného psa. Ve stejnou dobu šla žalovaná se svým neuvázaným psem směrem k parkovišti. Při obcházení rohu domu jej na několik vteřin ztratila z dohledu, přičemž se její pes rozběhl za psem žalobkyně, kterého napadl a snažil se jej odtáhnout od žalobkyně. Ta nepustila vodítko a byla stržena k zemi, v důsledku čehož utrpěla zlomeninu hrudního obratle. Nižší instance dovodily odpovědnost žalované za způsobenou újmu. Konstatovaly, že žalovaná měla psa buď uvázat na vodítko, nebo se postarat o to, aby zůstal v jejím dohledu, aby ho v případě potřeby mohla na povel přivolat. Žalovaná totiž tím, že jej ztratila z dohledu (byť jen na několik vteřin), pozbyla možnost ovlivnit jeho chování, čímž porušila povinnost objektivní péče. Žalovaná se proti rozhodnutí nižších instancí bránila před Nejvyšším soudním dvorem.

Ten se ztotožnil s jejich závěry a dovolání pro nepřípustnost odmítl. Nejvyšší soudní dvůr připomenul, že majitel zvířete je povinen při dohledu nad ním jednat s náležitou péčí (objektivně nezbytnou péčí, *objektiv erforderliche Sorgfalt*).[32] Přitom to, jaká opatření jsou v dané situaci objektivně nezbytná, závisí na známých vlastnostech zvířete a na konkrétních okolnostech.[33] Požadavky kladené na majitele zvířete by však neměly být nepřiměřené.[34]

Nejvyšší soudní dvůr upozornil na závěry ze své dřívější judikatury, dle nichž při venčení na otevřeném prostranství nemusí být pes vždy uvázán na vodítku. V tomto případě by však měl poslouchat příkazy osoby, která jej vede, a tato na něj neustále dohlížet, aby mohla skrze povely účinně ovlivňovat jeho chování.[35] V předmětném případě však žalovaná (byť jenom na několik vteřin) přišla o možnost ovládat chování svého psa poté, co se jí ztratil z dohledu.

Nejvyšší soudní dvůr se neztotožnil ani s argumentem žalované, dle něhož odpovědnost majitele neuvázaného psa vždy předpokládá jeho předchozí nebezpečné chování. Dle Nejvyššího soudního dvora je totiž potřeba zohlednit nejen dosavadní

[32] Viz právní věta č. RS0105089, dostupná z německém originále zde.
[33] Usnesení ze dne 30. 4. 2020, 5Ob168/19w, dostupné v německém originále zde.
[34] Viz právní věta č. RS0030326, dostupná v německém originále zde.
[35] Viz právní věta č. RS0030041, dostupná v německém originále zde.

chování zvířete, ale také možnost a pravděpodobnost způsobení újmy tímto zvířetem.[36] Ani skutečnost, že pes žalované byl doposud velmi poslušný a v minulosti žádný podobný incident nezpůsobil, nic neměnila na závěru nižších soudů. Nejvyšší soudní dvůr taktéž nepřisvědčil námitce žalované, že na svém vlastním pozemku nemohla počítat s takovými incidenty, když poukázal na skutečnost, že žalovaná pronajímala byty za rekreačními účely a věděla, že rodina žalobkyně přijela se psem. Potvrdil tak závěry nižších instancí.

Jana Zápotocká

Rakousko | Nejvyšší soudní dvůr | Rozhodnutí ze dne 18. 12. 2025, 6Ob228/24h

Videoherní „lootboxy" jako (ne)hazardní hra

Úplné znění rozhodnutí
Tisková zpráva

Rakouský Nejvyšší soudní dvůr posuzoval, zda „lootboxy", které jsou součástí videohry, mohou naplňovat znaky hazardní hry. Dospěl k závěru, že je nelze posuzovat odděleně mimo kontext videohry, jíž jsou součástí, ale je potřeba zkoumat videohru jako celek a posoudit, zda splňuje kritéria hazardní hry. V daném případě měly kromě náhody vliv na výsledek hry také schopnosti hráče. Z tohoto důvodu Nejvyšší soudní dvůr uzavřel, že posuzovanou videohru nebylo možné označit za hazardní hru.

Rakouský Nejvyšší soudní dvůr se zabýval případem žalobce, který hrál videohru simulující fotbalové zápasy. V rámci hry si bylo možno pomocí virtuálních fotbalistů sestavit vlastní tým a hrát proti jiným týmům. Fotbalisty a další digitální obsah bylo možné získat také prostřednictvím tzv. „lootboxů". „Lootboxem" se rozumí virtuální předmět, který hráč může získat nebo koupit a který po otevření náhodně vygeneruje různé herní doplňky. V posuzovaném případě těmito doplňky byly zejména fotbalisté. Za účelem získání „lootboxů" bylo potřeba nejprve za skutečné peníze zakoupit „body" (tzv. „points"), ty bylo možné následně ve hře použít k nákupu různých druhů „lootboxů". Obsah „lootboxů" byl sice předem určen typem a kategorií, avšak konkrétní virtuální fotbalista nebo jiný digitální obsah v nich obsažený nebyl kupujícímu předem znám. To bylo určeno náhodným algoritmem. Všechny digitální obsahy z nich získané bylo možné ve hře použít. Žalobce požadoval po provozovatelích videohry vrácení finanční částky ve výši téměř 20 000 EUR (přibližně 490 000 Kč), kterou vynaložil na nákup „bodů" za účelem pořizování „lootboxů" pro fotbalovou simulaci. Tvrdil, že se v případě nákupu a otevíraní „lootboxů" jedná o zakázanou hazardní hru, jelikož provozovatelé videohry nedisponovali koncesí pro provoz hazardní hry.

Rakouský Nejvyšší soudní dvůr nejprve uvedl, že při posuzování, zda „lootboxy" představují hazardní hru, nelze proces jejich pořizování hodnotit odděleně od samotné videohry. Důvodem je zejména objektivní účel jejich pořizování, kterým je typicky využití získaného digitálního obsahu přímo ve videohře, a také absence technické přenositelnosti digitálního obsahu mimo

[36] Viz např. právní věta č. RS0030081, dostupná v německém originále zde.

videohru. Proto je potřeba videohru z hlediska naplnění kritérií hazardní hry uvedených v § 1 odst. 1 zákona o hazardních hrách[37] posoudit jako celek, včetně její funkce umožňující nákup „lootboxů“ s náhodně generovaným digitálním obsahem.

Při posuzování, zda se v případě dané videohry jednalo o hazardní hru, vycházel Nejvyšší soudní dvůr z definice, která hazardní hru charakterizuje jakožto hru, jejíž výsledek závisí výlučně nebo převážně na náhodě. To v praxi znamená, že hráč si není schopen vytvořit racionální očekávaní ohledně výsledku hry a může se spoléhat pouze na naději nebo iracionální víru v konkrétní výsledek. Pokud mají na výsledek hry vliv jak hráčské schopnosti, tak náhoda, je rozhodující, zda ovlivnění kauzálních okolností hráčem může zakládat racionální očekávaní výhry.

Nejvyšší soudní dvůr konstatoval, že v posuzovaném případě mohl hráč, navzdory náhodnému přidělení jednotlivých digitálních obsahů z „lootboxů“, svými vlastními dovednostmi, jako je volba taktiky a strategie nebo zručnost při používání ovladače, řídit průběh hry s dostatečně vysokou pravděpodobností pro dosažení úspěchu. Tím bylo založeno racionální očekávaní výhry. Nejvyšší soudní dvůr zároveň zdůraznil, že podle dřívější judikatury rakouského Správního soudního dvora neplatí, že pokud hráč v praxi nevyužije možnost ovlivnit výsledek hry svými schopnostmi, automaticky se jedná o hazardní hru.[38]

Z uvedených důvodů Nejvyšší soudní dvůr dospěl k závěru, že posuzovaná videohra nesplňovala kritéria hazardní hry, a návrh žalobce na vrácení finančních prostředků vynaložených za účelem pořízení „lootboxů“ zamítl.

Beatrix Mária Bukovinská

Spojené království | Nejvyšší soud | Rozsudek ze dne 12. 11. 2025, [2025] UKSC 38, Daly proti His Majesty’s Advocate (Skotsko) a Keir proti His Majesty's Advocate (Skotsko)

Přijímání důkazů týkajících se věrohodnosti a sexuální minulosti poškozených v řízeních o sexuálních trestných činech ve světle čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod

Úplné znění rozhodnutí
Tisková zpráva

Nejvyšší soud Spojeného království se zabýval dovoláními v souvislosti s řízeními proti obviněným za znásilnění a jiné sexuální trestné činy. Dovolatelé namítali, že proces, kterým došlo k jejich odsouzení, byl v rozporu s právem na spravedlivý proces podle čl. 6 odst. 1 ve spojení s čl. 6 odst. 3 písm. d) Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“),

[37] Rakouský zákon o hazardních hrách (*Glücksspielgesetz*). V německém jazyce dostupný zde.
[38] Rozhodnutí Správního soudního dvora ze dne 4. 1. 2017, Ra 2015/17/0145, v německém jazyce dostupné zde; usnesení Správního soudního dvora ze dne 18. 10. 2022, Ra 2021/02/0095, v německém jazyce dostupné zde.

protože během soudního řízení nemohli předložit důkazy ani vyslýchat poškozené či jiné svědky ohledně věrohodnosti poškozených nebo jejich předchozího sexuálního chování. Skotské soudy totiž postupně zpřísnily svou judikaturu až do té míry, že jakékoli důkazy tohoto druhu považovaly automaticky za nepřípustné. Nejvyšší soud Spojeného království dospěl k závěru, že skotské soudy by měly změnit svůj současný přístup k přijímání důkazů v soudních řízeních týkajících se sexuálních trestných činů, protože jejich aktuální praxe může porušovat práva obžalovaných podle čl. 6 Úmluvy. V konkrétně posuzovaných případech však uzavřel, že u obou dovolatelů byl spravedlivý proces zachován.

První dovolatel, pan Daly, byl odsouzen za znásilnění první poškozené, když jí bylo mezi pěti a sedmi lety, a sexuálního zneužívání druhé poškozené, když jí bylo mezi šesti a dvanácti lety. Pan Daly namítal, že řízení, ve kterém došlo k jeho odsouzení, nebylo spravedlivé, protože státní zastupitelství ho neobžalovalo z dalšího tvrzeného znásilnění, které se mělo odehrát v době, kdy bylo první poškozené třináct let. První poškozená tvrdila, že v důsledku tohoto znásilnění otěhotněla a porodila v domě své babičky. Pan Daly uvedl, že toto tvrzení je nepravdivé, protože lékař, který vyšetřil první poškozenou, dospěl k závěru, že je velmi nepravděpodobné, že porodila donošené dítě (ačkoli připustil, že mohla dříve potratit). V návaznosti na to pan Daly argumentoval, že vzhledem k tomu, že toto tvrzené znásilnění nebylo součástí obžaloby, nemohl porotě prokázat, že první poškozená není důvěryhodná ani spolehlivá.

Druhý dovolatel, pan Keir, byl odsouzen za sexuální napadení poškozené v jeho domě, když byla opilá, spala a nebyla schopna dát souhlas, a dále za znásilnění poté, co se probudila. Původně byl pan Keir také obviněn ze znásilnění poškozené na toaletě v restauraci dříve toho večera a z jejího sexuálního napadení během cesty taxíkem. Soud však vyhověl žádosti státního zastupitelství o stažení těchto dalších obvinění poté, co byla poškozená vyslechnuta ohledně kamerových záznamů z daného večera. Před soudem se pan Keir snažil předložit důkazy o konsensuální sexuální aktivitě mezi ním a poškozenou dříve toho večera, včetně událostí zachycených na záznamech z kamerového systému. Žádost o předložení těchto důkazů byla zamítnuta a on byl nakonec soudem odsouzen. Následně namítal, že jeho soudní řízení nebylo spravedlivé, jelikož státnímu zastupitelství nemělo být povoleno stáhnout dodatečná obvinění a že soud prvního stupně pochybil, když zamítl jeho žádost o předložení důkazů.

Oba dovolatelé tedy tvrdili, že bylo porušeno jejich právo na spravedlivý proces, protože během soudního řízení nemohli předložit důkazy ani vyslýchat poškozené či jiné svědky ohledně věrohodnosti poškozených nebo jejich předchozího sexuálního chování.

Ve Skotsku lze tento typ důkazů předložit při soudních řízeních týkajících se sexuálních trestných činů pouze v případě, že jsou přípustné podle § 274 a § 275 skotského trestního řádu[39]. Ustanovení § 274 zakazuje předkládání důkazů nebo kladení otázek 1) ohledně špatného charakteru poškozených; 2) o jejich sexuálním chování (vyjma toho, které je předmětem obžaloby); a 3) o jiném chování, ze kterého by bylo možné vyvodit, že poškozený souhlasil s chováním obžalovaného nebo že není věrohodným nebo spolehlivým svědkem (vyjma chování v čase událostí, které jsou předmětem obžaloby, případně chování, které jim bezprostředně předcházelo nebo je bezprostředně následovalo). Ustanovení § 275 pak soudu svěřuje zákonnou pravomoc za splnění určitých podmínek a na základě podané žádosti přijmout důkazy nebo povolit výslechy uvedené v § 274. Jednou z těchto podmínek je podle § 275 odst. 1 písm. b), že navrhované důkazy jsou „*relevantní pro určení, zda je obžalovaný vinen z trestného činu*“.

Podle aktuální judikatury skotských soudů je relevantní pouze takový důkaz, který se přímo týká sporné skutečnosti nebo se jí týká nepřímo a vztahuje se tedy k okolnosti, která činí spornou skutečnost více či méně pravděpodobnou. Všechny ostatní důkazy jsou vedlejší (kolaterální), a tudíž nepřípustné. Nepřípustné jsou proto i důkazy ohledně věrohodnosti poškozeného. Výjimkou jsou takové vedlejší důkazy, které jsou okamžitě ověřitelné a nelze je zpochybnit. Například pokud by poškozený

[39] Skotský trestní řád z roku 1995 [*Criminal Procedure (Scotland) Act 1995*]. V anglickém jazyce dostupný zde.

již v minulosti podal falešné trestní oznámení a následně by byl pravomocně odsouzen za mrhání časem policie[40].[41] Skotské soudy postupně zpřísňovaly i přípustnost důkazů ohledně sexuálního chování poškozených. Předchozí či následné sexuální chování je podle nich zpravidla nerelevantní, a proto automaticky nepřípustné jako kolaterální.[42] Skotské soudy tedy prakticky přestaly posuzovat nutnost připustit v konkrétním případě jak důkazy ohledně věrohodnosti poškozených, tak důkazy týkající se jejich (předchozího nebo následného) sexuálního chování a žádosti o jejich předložení automaticky odmítaly s odkazem na jejich vedlejší povahu.

Nejvyšší soud Spojeného království při svém posouzení nejprve uvedl, že základním účelem trestního řízení je zjistit vinu obžalovaného, přičemž nesmí dojít k odsouzení nevinného. Tento princip je jádrem práva na spravedlivý proces, který zahrnuje možnost obžalovaného předložit potřebné důkazy a zpochybnit důkazy obžaloby. Pokud procesní pravidla tuto možnost nepřiměřeně omezují, dochází k porušení čl. 6 Úmluvy, a to i v řízeních o sexuálních trestných činech.

Zároveň je však podle Nejvyššího soudu Spojeného království nutné chránit poškozené před zbytečně nepříjemnými či ponižujícími výslechy a před předkládáním irelevantních důkazů, které by mohly porotu nepatřičně ovlivnit. Zejména v případech, kdy je sporná otázka souhlasu poškozeného, může být nutné zabývat se jeho chováním před či po předmětné události, pokud to souvisí s posouzením jeho vnitřního postoje k události. Stejně tak může být součástí obhajoby vysvětlení, proč by poškozený mohl podat falešné obvinění. Spravedlivý proces tak někdy vyžaduje otázky zasahující do soukromí poškozeného. Zákon však musí zajistit, aby takové zásahy do jeho soukromí nepřesahovaly míru nezbytnou k zajištění spravedlivého procesu pro obžalovaného. Ochranu lze zajistit například omezením irelevantních dotazů, uzavřením jednací síně pro veřejnost při výpovědi poškozeného nebo tím, že budou důkazy, které by pro něj mohly být nepříjemné, předloženy porotě v jeho nepřítomnosti. Pokud jsou však určité zásahy nutné pro spravedlivý proces, musí být umožněny. Současně je třeba zamezit připuštění důkazů, jejichž potenciál zkreslit hodnocení poroty převáží nad jejich důkazní hodnotou. V některých případech je ovšem možné takové riziko vyřešit vhodnými pokyny porotě, nikoli úplným odmítnutím důkazu.

Obecné zásady popsané výše se podle Nejvyššího soudu Spojeného království odrážejí v judikatuře Evropského soudu pro lidská práva k čl. 6 Úmluvy. Obhajoba by měla mít možnost předložit důkazy, u nichž lze rozumně očekávat, že posílí její pozici.[43] V situaci, kdy obžaloba závisí na věrohodnosti poškozeného, Evropský soud pro lidská práva shledal, že principiální odmítnutí uznat jako relevantní důkazy, které se týkaly jeho věrohodnosti, avšak jinak neměly vliv na předmět obvinění [tedy důkazy, které by ve Skotsku byly v souladu s rozsudkem CJM proti HM Advocate považovány za vedlejší (kolaterální)] mělo za následek, že obviněný byl zbaven jakékoli praktické možnosti účinně se hájit, a tím došlo k nespravedlivému průběhu řízení.[44]

Podobné zásady pak podle Nejvyššího soudu Spojeného království platí i v souvislosti se sexuálními trestnými činy. Opatření za účelem ochrany poškozeného je možné přijmout, avšak jen pokud jsou slučitelná s účinným výkonem práv obhajoby. Evropský soud pro lidská práva v minulosti potvrdil, že tuto podmínku splňovaly § 274 a § 275, jak byly v minulosti uplatňovány skotskými soudy, a výslovně poukázal na pečlivou a diferencovanou povahu legislativního rámce, který umožňoval připuštění důkazů o sexuální minulosti, pokud jsou relevantní a průkazné.[45]

---

[40] Viz § 5 odst. 2 trestního zákoníku (*Criminal Law Act 1967*). V anglickém jazyce dostupný zde.
[41] K tomu viz rozhodnutí skotského *High Court of Justiciary* ze dne 14. 2. 2013, CJM proti HM Advocate [2013] HCJAC 22; 2013 SCCR 215. V anglickém jazyce dostupné zde.
[42] Viz rozhodnutí skotského *High Court of Justiciary* ze dne 15. 6. 2018, LL proti HM Advocate [2018] HCJAC 35; 2018 JC 182. V anglickém jazyce dostupné zde.
[43] Rozsudek velkého senátu Evropského soudu pro lidská práva ze dne 18. 12. 2018, Murtazaliyeva proti Rusku, č. 36658/05. V anglickém jazyce dostupný zde; anotace KVZ v českém jazyce dostupná zde.
[44] Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 9. 5. 2017, Poropat proti Slovinsku, č. 21668/12. V anglickém jazyce dostupný zde.
[45] Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ze dne 8. 2. 2011, Judge proti Spojenému království, č. 35863/10. V anglickém jazyce dostupné zde.

Současný přístup skotských soudů, vycházející z restriktivního výkladu relevance důkazů, je ve světle výše uvedeného podle Nejvyššího soudu Spojeného království neslučitelný s čl. 6 Úmluvy, protože může zabránit předložení zjevně relevantních důkazů, jež by významně posílily obhajobu obžalovaného. Z toho vyplývá, že skotské soudy mají povinnost upravit svůj současný přístup tak, aby zajistily, že rozhodnutí o přípustnosti důkazů budou v souladu s Úmluvou.

Po takto obecném zhodnocení současného přístupu skotských soudů se Nejvyšší soud Spojeného království vyjádřil ke dvěma nyní posuzovaným případům. Ve věci pana Dalyho byl sporný důkaz relevantní podle čl. 6 Úmluvy v tom smyslu, že mohl mít vliv na věrohodnost první poškozené. Podstatou důkazu bylo, že několik let poté, co se odhalila znásilnění, která byla předmětem obžaloby, měla vznést proti panu Dalymu první poškozená falešné obvinění ohledně jiného znásilnění, k němuž mělo dojít o několik let později. Na základě podkladů, které měly soudy k dispozici, však nebylo jasné, zda bylo toto další obvinění nepravdivé, případně zda se jednalo o úmyslnou lež. Zjištění pravdy by vyžadovalo vyšetřování záležitosti, která se časově i okolnostmi lišila od předmětu obžaloby, což by prodloužilo řízení a potenciálně odvedlo pozornost poroty od toho, na co se měla skutečně soustředit. V podstatě by porota byla vyzvána, aby rozhodla, zda se obžalovaný dopustil dalšího znásilnění kromě těch, z nichž byl obžalován. Nepřipuštění tohoto důkazu ale nijak nebránilo obhajobě zpochybnit věrohodnost první poškozené křížovým výslechem nebo předložením jiných důkazů. Kromě toho mohla být věrohodnost výpovědi první poškozené posouzena, jak bylo porotě doporučeno, také ve světle výpovědi druhé poškozené, že i ona byla v dětství sexuálně zneužita panem Dalym. Za těchto okolností poskytl soudní proces dostatečnou ochranu právu obhajoby účinně zpochybnit výpověď první poškozené. Z toho důvodu bylo dovolaní pana Dalyho zamítnuto.

Pokud jde o případ pana Keira, lze stručně shrnout, že poškozená a pan Keir strávili několik hodin společným popíjením v barech, než jeli k němu domů. K sexuálním aktivitám došlo v barech i po cestě v taxíku. Kdyby bylo obvinění proti panu Keirovi založeno na tom, že se po příjezdu k němu domů dopustil sexuální aktivity s poškozenou proti její vůli, pak by důkazy o dřívější sexuální aktivitě toho večera byly relevantní pro posouzení jejího souhlasu a jejich vyloučení by porušovalo právo na spravedlivý proces. To však nebyl tento případ. Podle obžaloby pan Keir sexuálně napadl poškozenou, zatímco spala, a poté, když se probudila, ji znásilnil. Dřívější sexuální aktivita toho večera nemohla mít vliv na to, zda poškozená v rozhodný okamžik spala. Pan Keir navíc ani netvrdil, že by po probuzení s aktem souhlasila. Tvrdil, že nespala vůbec a že se sexuální aktivity účastnila dobrovolně ihned po příchodu domů. Porota jej proto mohla uznat vinným jen tehdy, pokud by odmítla jeho verzi průběhu událostí a přijala verzi poškozené. Dřívější sexuální aktivita však porotě nemohla významně pomoci v rozhodování, kdo říká pravdu.

Argument obhajoby, že souhlas poškozené se sexuálním stykem dříve toho večera zvyšuje pravděpodobnost, že mohla souhlasit i později, je neudržitelný za situace, kdy není jasné, jak moc byla poškozená v jaké fázi večera opilá a ani zda s ohledem na její stav opilosti vůbec byla schopná souhlasit s dřívějšími sexuálními aktivitami. Podstatnější však je, že obžaloba netvrdila pouze opilost bránící souhlasu, ale to, že poškozená spala a po probuzení nesouhlasila. Obžaloba se přitom neopírala pouze o výpověď poškozené. Lékařské zprávy potvrdily její těžkou opilost, čemuž odpovídalo i její chování zaznamenané kamerovým systémem. Záznam volání na krizovou linku i svědectví policisty pak prokazovaly její rozrušení po události. Obhájce pana Keira mohl křížově vyslýchat poškozenou i policistu. Porotě byla předložena i verze pana Keira (s výjimkou důkazů o předchozí sexuální aktivitě, které měly zanedbatelný význam). Pan Keir také mohl sám vypovídat. Vzhledem ke všem výše uvedeným skutečnostem Nejvyšší soud Spojeného království uzavřel, že celý proces poskytl dostatečné záruky právům pana Keira a splnil požadavky čl. 6 Úmluvy. I toto dovolání proto bylo zamítnuto.

Kristýna Bočková

Zdroj

PŘIHLÁŠENÍ K ODBĚRU BULLETINU

V případě zájmu o zasílání Bulletinu na Vaši e-mailovou adresu se můžete přihlásit k odběru na internetových stránkách Nejvyššího soudu zde.

Příspěvky nejsou oficiálními vyjádřeními Nejvyššího soudu.

Redakce: oddělení analytiky a srovnávacího práva Nejvyššího soudu

Foto na titulní straně: Gabriela Tomíčková, archiv NS

© Nejvyšší soud, ISSN 2464-8531